

คุณลักษณะที่เป็นจริงและที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของเจ้าหน้าที่ธุรการ
โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1, 2 และ 3

**The Actual and Expected Characteristics of School Administrators by the Perceptions of
School Administrative Officer in Pattani Primary Education Service Area 1, 2 and 3**

ฮานันย์ นาวินพัฒนรัตน์

Hanan Nawinpattanarat

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

A Minor Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Public Administration

Prince of Songkla University

2554

ชื่อสารนิพนธ์   คุณลักษณะที่เป็นจริงและที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามการรับรู้
ของเจ้าหน้าที่ธุรการโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
ปัตตานี เขต 1,2 และ3

ผู้เขียน   นางสาวฮานันย์ นาวิณพัฒนรัตน์

สาขา   รัฐประศาสนศาสตร์

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

คณะกรรมการสอบ

.....

(ดร.อนุ เจริญวงศ์ระยับ)

.....ประธานกรรมการ

(ดร.อนุ เจริญวงศ์ระยับ)

.....กรรมการ

(ผศ.ดร.กิติณ กุศลานุกาพ)

.....กรรมการ

(อาจารย์พูนศักดิ์ เงินหมื่น)

.....

(รองศาสตราจารย์ ดร.วิชัย กาญจนสุวรรณ)

ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ชื่อสารนิพนธ์	คุณลักษณะที่เป็นจริงและที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามการรับรู้ของเจ้าหน้าที่ธุรการโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1,2 และ3
ผู้เขียน	นางสาวฮานันย์ นาวิณพัฒนรัตน์
สาขา	รัฐประศาสนศาสตร์
ปีการศึกษา	2553

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่อง คุณลักษณะที่เป็นจริงและที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามการรับรู้ของเจ้าหน้าที่ธุรการโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1,2 และ3 มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับคุณลักษณะที่เป็นจริงและที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตาม การรับรู้ของเจ้าหน้าที่ธุรการโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1, 2 และ 3 2) เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างคุณลักษณะที่เป็นจริงและที่พึงประสงค์ ของผู้บริหารสถานศึกษาตาม การรับรู้ ของเจ้าหน้าที่ธุรการโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1, 2 และ 3 และ 3) เพื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะที่เป็นจริงและที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตาม การรับรู้ของเจ้าหน้าที่ธุรการโรงเรียน 3 ที่มีเพศ อายุ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ต่างกัน ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูลจาก เจ้าหน้าที่ธุรการโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1, 2 และ 3 จำนวน 119 ราย โดยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test และ F-test

ผลการวิจัยพบว่า

1) เจ้าหน้าที่ธุรการโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1,2 และ 3 มีการรับรู้ว่าคุณลักษณะที่เป็นจริง อยู่ในระดับมาก และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับ มากที่สุด โดยมีการรับรู้ว่าคุณลักษณะที่เป็นจริงของผู้บริหารอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านคุณธรรมเป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าด้านอื่นๆ และมีการรับรู้ว่าคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ด้านบุคลิกภาพ ด้านความเป็นผู้นำ ด้านคุณธรรม ด้านมนุษยสัมพันธ์อยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านคุณธรรมเป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าด้านอื่นๆ และด้านความรู้ความสามารถในการบริหาร อยู่ในระดับมาก และมีการรับรู้ว่าคุณลักษณะที่เป็นจริงและที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยความแตกต่างระหว่างคุณลักษณะที่

เป็นจริงและที่พึงประสงค์ที่ .69 ซึ่งเจ้าหน้าที่ธุรการโรงเรียนมีการรับรู้ว่าคุณลักษณะที่เป็นจริงและที่พึงประสงค์ของผู้บริหารด้านบุคลิกภาพมีค่าเฉลี่ยความแตกต่างสูงกว่าด้านอื่นๆ รองลงมา ด้านความเป็นผู้นำ ด้านคุณธรรม ด้านความรู้ความสามารถในการบริหาร และด้านมนุษยสัมพันธ์

2) เจ้าหน้าที่ธุรการโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1, 2 และ 3 ที่มีปัจจัยด้านเพศแตกต่างกัน มีการรับรู้ว่าคุณลักษณะที่เป็นจริงของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านความรู้ความสามารถในการบริหาร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเจ้าหน้าที่ธุรการโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1, 2 และ 3 ที่มีปัจจัยด้านเขตพื้นที่การศึกษาที่แตกต่างกัน มีการรับรู้ว่าคุณลักษณะที่เป็นจริงและที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านบุคลิกภาพ ด้านความเป็นผู้นำ ด้านความรู้ความสามารถในการบริหาร ด้านคุณธรรม และด้านมนุษยสัมพันธ์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

Minor Thesis Title	The Actual and Expected Characteristics of School Administrators by the Perceptions of School Administrative Officer in Pattani Primary Education Service Area 1, 2 and 3
Author	Miss.Hanan Nawinpattanarat
Major Program	Public Administration
Academic Year	2010

ABSTRACT

The study on “The Actual and Expected Characteristics of School Administrators by the Perceptions of School Administrative Officer in Pattani Primary Education Service Area 1, 2 and 3” aimed to 1) explore the actual and expected Characteristics of school administrators; 2) compare the actual Characteristics and the expected Characteristics of school administrators; and 3) compare the actual Characteristics and the expected Characteristics of school administrators by the Perceptions of the school administrative officers with different personal factors such as gender, age, different levels of education and different service office areas. The research instrument was questionnaire. The research subjects were 119 school administrative officers in the Pattani Primary Education Service Office Area 1, 2 and 3. The statistics of percentages, means, standard deviations, t-test and F-test were performed.

Results from data analysis are described as follows.

1. The school administrative officers in Pattani Primary Education Service Office Areas 1, 2 and 3 perceived the actual personal Characteristics of the school administrators at the high level, while the expected personal Characteristics were rated at the highest level. The actual Characteristics of the school administrators were perceived at a high level in all aspects. In details, the Characteristics of virtue was rated at a higher level than others. As for the expected Characteristics, the Characteristics of personality, leadership, virtue and human relationships were perceived at a very high level. Among these, the Characteristics of virtue was rated at the higher level than others. And the expected Characteristics of knowledge and administrative ability were rated at the high level. The comparison between the actual and expected Characteristics of the school administrators by the Perceptions of school administrative

officers in the Pattani Primary Education Service Office Area 1, 2 and 3 was found at the different level of .69. The actual and expected Characteristics of personality had the higher different level among others, followed by Characteristics of leadership, virtue, knowledge and administrative ability, and human relationship.

2. The personal factor of different ages of the school administrative officers in Pattani Primary Education Service Office Areas 1, 2 and 3 was found to affect their perception of the actual Characteristics of knowledge and administrative ability of the school administrators at a significantly different level of 0.05. The school administrative officers working at different Educational Service Office Areas perceived the actual and expected Characteristics of leadership, knowledge and administrative ability, virtue, and human relationship of the school administrators at a significantly different level of 0.05.

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาช่วยเหลือให้โอกาสแนะนำและให้คำปรึกษาอย่างดียิ่งจากอ. อาจารย์ ดร.อนุ เจริญวงศ์ระยับ อาจารย์ที่ปรึกษา ที่ได้กรุณาถ่ายทอดความรู้ แนวคิด วิธีการ คำแนะนำและตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆด้วยความเอาใจใส่ด้วยดียิ่งตลอดมาซึ่งทำให้สารนิพนธ์ฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งเป็นอย่าง มาก ขอกราบขอขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณเจ้าหน้าที่ธุรการ โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปัตตานี เขต 1,2 และ 3 ทุกคน ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามด้วยดี

ขอขอบพระคุณ คุณพ่ออิทธิพล นาวินพัฒนรัตน์ คุณแม่สาลิษา นาวินพัฒนรัตน์ คุณแหวาติ ยาโงะ และคุณสุมัยยะห์ นาวินพัฒนรัตน์ ผู้ที่คอยให้ความช่วยเหลือ สนับสนุน และให้โอกาสการศึกษาแก่ผู้วิจัยรวมทั้งเป็นกำลังใจตลอดระยะเวลาของการศึกษา

ขอขอบคุณพี่ๆเพื่อนๆและน้องๆ สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ (MPA.18) ทุกคน ที่คอยเป็นกำลังใจตลอดระยะเวลาที่ได้เรียนร่วมกัน และผู้ที่ให้ความร่วมมือ ช่วยเหลือ ซึ่งผู้วิจัยไม่สามารถกล่าวนามในที่นี้ได้หมด จึงขอขอบคุณท่านเหล่านั้นไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย

คุณค่าและประโยชน์อันพึงมีจากสารนิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นกตัญญู กตเวทิตาแด่บิดา มารดา บุรพจารย์ ตลอดจนผู้มีพระคุณทุกท่าน

ฮานันย์ นาวินพัฒนรัตน์

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทคัดย่อ	(3)
Abstract	(5)
กิตติกรรมประกาศ	(7)
สารบัญ	(8)
รายการตาราง	(10)
บทที่ 1 : บทนำ	1
ความเป็นมาของปัญหาและปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	5
สมมติฐานการวิจัย	5
ความสำคัญและประโยชน์ของการวิจัย	6
ขอบเขตการทำวิจัย	6
นิยามศัพท์เฉพาะ	6
บทที่ 2 : แนวคิด ทฤษฎี ผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง	9
แนวคิดทฤษฎีทางการบริหาร	9
แนวความคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา	22
ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	38
กรอบแนวคิดในการวิจัย	43
บทที่ 3 : วิธีดำเนินการวิจัย	44
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	44
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	46
วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	48
การวิเคราะห์ข้อมูล วิธีการทางสถิติที่ใช้	48
บทที่ 4 : ผลการศึกษา	50
ส่วนที่ 1 การวิเคราะห์เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	50

สารบัญ(ต่อ)

บทที่ 4 : ผลการศึกษา (ต่อ)	
ส่วนที่ 2 การวิเคราะห์ระดับและความแตกต่างระหว่างคุณลักษณะที่เป็นจริง และที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของเจ้าหน้าที่ ธุรการโรงเรียน	52
ส่วนที่ 3 การวิเคราะห์เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	53
ส่วนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของเจ้าหน้าที่ธุรการโรงเรียน	58
บทที่ 5 : สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	61
สรุปผลการวิจัย	64
อภิปรายผลการวิจัย	65
ข้อเสนอแนะการวิจัย	69
ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป	70
บรรณานุกรม	71
ภาคผนวก	76
ประวัติผู้เขียน	85

รายการตาราง

ตารางที่		หน้า
1	จำนวนเจ้าหน้าที่ธุรการโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปัตตานี เขต 1,2และ3	44
2	จำแนกประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	46
3	เกณฑ์ที่ใช้ในการแปรผล	47
4	ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	50
5	ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับและความแตกต่างระหว่าง คุณลักษณะที่เป็นจริงและที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตาม การรับรู้ ของเจ้าหน้าที่ธุรการ โรงเรียน	52
6	การเปรียบเทียบระหว่างคุณลักษณะที่เป็นจริงและที่พึงประสงค์ของผู้บริหาร สถานศึกษาตามการรับรู้ของเจ้าหน้าที่ธุรการ โรงเรียน ตามปัจจัยด้านเพศ	53
7	การเปรียบเทียบระหว่างคุณลักษณะที่เป็นจริงและที่พึงประสงค์ของผู้บริหาร สถานศึกษาตามการรับรู้ของเจ้าหน้าที่ธุรการ โรงเรียน ตามปัจจัยด้านอายุ	55
8	การเปรียบเทียบระหว่างคุณลักษณะที่เป็นจริงและที่พึงประสงค์ของผู้บริหาร สถานศึกษาตาม การรับรู้ของเจ้าหน้าที่ธุรการ โรงเรียน ตามปัจจัยด้านเขตพื้นที่ การศึกษา	56
9	ผลการวิเคราะห์คำถามปลายเปิดเกี่ยวกับข้อเสนอแนะอื่นๆเพิ่มเติมเกี่ยวกับ คุณลักษณะที่เป็นจริงและที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตาม การรับรู้ ของเจ้าหน้าที่ธุรการ โรงเรียน	58

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาของปัญหาและปัญหา

ปัจจุบันภายใต้รูปแบบการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา ในยุคของการบริหารจัดการ การศึกษาไทย ท่ามกลาง กระแส แห่งความเป็น โลกาภิวัตน์ (Globalization) ซึ่งอยู่ภายใต้เงื่อนไข การปรับเปลี่ยนการแข่งขัน เพื่อสร้างข้อได้เปรียบ และ ความมุ่งมั่นของสังคม ที่ดำเนินไป อย่างรวดเร็ว รุนแรง และมีความ หลากหลายนั้น ต่างก็ส่งผลกระทบต่อวง การวิชาชีพ โดยเฉพาะ ด้านการศึกษา ซึ่งเป็นผลสืบเนื่องมาจากการ ปรับเปลี่ยนบริบท และ โครงสร้างการบริหาร ของการ บริหารจัดการศึกษาภายใต้สาระแห่ง บทบัญญัติของกฎหมายการศึกษา ที่เรียกว่า “พระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542” เป็นการจัดโครงสร้างการบริหาร การศึกษาโดยยึดหลักของการมี เอกภาพเชิงนโยบาย หลากหลาย ในการปฏิบัติโดยเน้นระบบการกระจายอำนาจ และการยึด หลักการมีส่วนร่วมของท้องถิ่นเป็นสำคัญ

การศึกษามีความสำคัญมาก กับการพัฒนาประเทศให้มีความเจริญก้าวหน้าทั้ง ทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและความมั่นคงของชาติ การสร้างชาติให้มีความเจริญก้าวหน้าทันต่อ เทคโนโลยี การศึกษาจึงมีส่วนสำคัญอย่างยิ่ง โดยเฉพาะการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งตามพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม ได้กำหนดให้การศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นการศึกษาที่มุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถขั้นพื้นฐาน สามารถอ่านออกเขียนได้ คิดคำนวณ ได้ มีความสามารถประกอบอาชีพตามควรแก่วัยและสามารถดำรงตนเป็นพลเมืองที่ดีในระบอบ ประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ซึ่งโรงเรียนจะมีหน้าที่และความรับผิดชอบโดยตรง ในการจัดการควบคุมและกำกับระบบการศึกษาระดับปฏิบัติการที่สำคัญที่สุด เพราะผลการจัด การศึกษาขั้นพื้นฐานจะเป็นเช่นใดนั้น ขึ้นอยู่กับการปฏิบัติงานของโรงเรียนเป็นสำคัญ การปฏิบัติงานของโรงเรียนนั้น จะต้องจัดการเรียนการสอนให้นักเรียนในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ เช่น สาระการเรียนรู้ภาษาไทย สาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ สาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ สาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สาระการเรียนรู้ศิลปะ สาระการเรียนรู้พลศึกษา สาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ เป็นต้น โดยให้นักเรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์และมีสุขภาพอนามัยที่ดี โดยมีปัจจัยบางอย่างใน

โรงเรียนเป็นสิ่งสนับสนุนส่งเสริม เช่น ด้านบุคลากร ได้แก่ ครู นักเรียน ผู้บริหารสถานศึกษา เจ้าหน้าที่ธุรการโรงเรียน รวมทั้งนักการภารโรง ผู้ปกครอง หรือด้านการเงิน วัสดุอุปกรณ์ ระบบการบริหารจัดการ เป็นต้น แต่ปัจจัยดังกล่าวมานั้น เป็นที่ยอมรับแล้วโดยทั่วไปแล้วว่า ปัจจัยที่สำคัญที่สุดที่จะทำให้การศึกษาประสบความสำเร็จคือ ผู้บริหารสถานศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ อ้างถึงใน สาวิมล อภัยรัตน์ 2545 : 1)

การปฏิรูปการศึกษามุ่งให้เกิดคุณภาพทั้งในด้านผลผลิต กระบวนการจัดการ และปัจจัยต่างๆ โดยมุ่งหวังให้การจัดการศึกษาพัฒนาทั้งระบบ (Whole School Approach : WSA) บุคคลที่มีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวได้ก็คือ ผู้บริหารสถานศึกษา เพราะต้อง เป็นผู้นำและผู้ประสานความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่มีความสามารถทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในเรื่องการเรียน การสอน และการเรียนรู้ รวมทั้งประสานสัมพันธ์ ระดมและจัดสรรทรัพยากรได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ประชุม โพธิกุล. 2545 : 29) ผู้บริหารสถานศึกษาจึงเปรียบได้ว่าเป็นจอมทัพสำคัญที่จะนำพาองค์กรให้ก้าวไปในกระแสแห่งการปฏิรูปได้อย่างมีเกียรติและศักดิ์ศรี ผู้บริหารสถานศึกษาในยุคแห่งการเปลี่ยนแปลงทางบริบท (Context) หลากหลายส่วนนั้น น่าจะเปรียบได้กับ “ผู้บริหารมืออาชีพ ” จึงจะเหมาะสมกับสภาพการณ์ปัจจุบันที่จะทำหน้าที่สำคัญให้ไปสู่เป้าหมายที่พึงประสงค์โดยการกำหนดเป็นยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาสู่การปฏิบัติที่แสดงให้เห็นศักยภาพ คุณภาพ เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการบริหารจัดการศึกษาภายในสถานศึกษาแห่งนั้น

สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา ถ้าอ่านพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม อย่างรอบคอบจะพบว่า ผู้บริหารมืออาชีพต้องสามารถปฏิบัติภารกิจให้ครบถ้วนตามที่กฎหมายกำหนดไว้ให้ ต้องส่งเสริมการปฏิรูปการเรียนรู้ คำนึงถึงประโยชน์ของผู้เรียนเป็นสำคัญ สามารถจัดการศึกษาได้ทั้ง 3 รูปแบบ ให้มีความสำคัญกับการพัฒนาบุคลากร จัดให้ระบบการประกันคุณภาพภายใน บริหารการเงินอย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล รวมทั้งส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหาร และการจัดการเรียนการสอน

ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความสามารถในการจัดการใช้ทรัพยากร ให้ได้ประโยชน์สูงสุดโดยประหยัดที่สุด ผู้บริหารมืออาชีพจะไม่ท้อถอยหาข้ออ้างของการบริหารแบบโบราณที่ว่า “ขาดคน ขาดเงิน ” อีกต่อไป ให้เกียรติและยกย่องครู ผู้ปกครอง และชุมชน ซึ่งเป็นผู้เกี่ยวข้องหรือมีส่วนได้ส่วนเสีย กับการบริหารและจัดการศึกษา โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ผู้บริหารมืออาชีพต้องมองเห็นความสำคัญและยกย่องให้เกียรติกรรมการสถานศึกษา ขึ้นพื้นฐาน ตลอดจนผู้ปกครองและชุมชน ในฐานะเป็นทรัพยากรบุคคลที่มีค่า สามารถสนับสนุนสถานศึกษาได้ทั้งในเรื่องคำแนะนำ ความคิดเห็น ภูมิปัญญาความรู้ อาคารสถานที่ แหล่งเรียนรู้ ฯลฯ

ผู้บริหารมืออาชีพ คือ ความหวังของการศึกษาไทย เป็นความหวังสำหรับเยาวชน ผู้เป็นอนาคตของชาติและสังคมไทยโดยรวม แม้จะเริ่มต้นโดยความพยายามในการสร้างผู้บริหาร สถานศึกษาดั้งแบบจำนวนไม่มากนัก แต่การขยายผลอย่างมั่นคงและต่อเนื่องจะนำไปสู่การยกระดับผู้บริหารสถานศึกษาทั้งประเทศให้เป็นผู้บริหารมืออาชีพโดยทั่วหน้ากัน ประเทศไทยเรา จะมีผู้บริหารสถานศึกษาที่มีคุณภาพและมาตรฐานไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าประเทศใด ผู้บริหาร สถานศึกษามืออาชีพเหล่านี้ที่จะเป็นผู้นำการปฏิรูปการศึกษาของประเทศไทยอย่างแท้จริง

เนื่องจากความสลับซับซ้อนของภารกิจและการเปลี่ยนแปลงแนวทางการบริหารตามการ ปฏิรูปใน พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 จำเป็นต้องมีผู้บริหารสถานศึกษาที่มีความรู้ ความสามารถหรือคุณลักษณะเฉพาะหลายประการ กล่าวคือ นอกจากต้องมีคุณสมบัติได้รับ ใบอนุญาตประกอบวิชาชีพผู้บริหาร สถานศึกษาตามเกณฑ์ที่จะกำหนด และตามที่กำหนดไว้ใน มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านกระบวนการและด้านปัจจัยของสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐานแล้ว ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องมี คุณลักษณะหรือคุณสมบัติ เมื่อผู้บริหาร สถานศึกษา เป็นบุคคลที่สำคัญและจำเป็นในการบริหารจัดการการศึ กษาในระดับโรงเรียนให้มี คุณภาพ ดังนั้น ไม่ว่าจะในด้านความรู้ ความสามารถทางการบริหาร การเป็นผู้นำที่มีภาวะความ เป็นผู้นำ มีคุณธรรมจริยธรรม มีมนุษยสัมพันธ์และบุคลิกภาพที่ดี จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะทำ ให้การศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล ดังนั้น ผู้บริหาร สถานศึกษาย่อมเป็นหลักที่สำคัญอย่างยิ่งต่อสถานศึกษาหรือโรงเรียน คณะครูอาจารย์ บุคลากร ทางการศึกษาอื่นๆ และต่อผลงานเป็นส่วนรวม ผู้นำหรือผู้บริหารสถานศึกษาจะเป็นผู้ชี้แนะบังคับ บัญชาและสื่อสารประสานงานให้มีความรู้ความเข้าใจในในแผนงานวิธีการปฏิบัติงานของบุคลากรใน หน่วยงาน รวมทั้งการปฏิบัติตามนโยบายการศึกษาให้บรรลุวัตถุประสงค์และประสบความสำเร็จ ต่อไปในอนาคต

กล่าวได้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อการบรรลุ วัตถุประสงค์ของการพัฒนาการเรียนการสอน ทั้งในด้านการบริหาร การพัฒนา การปฏิสัมพันธ์กับ ครูและบุคลากรทางการศึกษาอื่นๆภายในโรงเรียน ตลอดจนการปฏิสัมพันธ์กับหน่วยงานที่ เกี่ยวข้องภายนอกสถานศึกษา ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีความจำเป็นที่จะต้องใช้ความรู้ ความสามารถในด้านต่างๆ เพื่อบริหารงานให้เหมาะสมกับเป้าหมายของสถานศึกษา และปัญหาที่ เกิดขึ้นภายในสถานศึกษา สามารถยกระดับการเรียนรู้ของนักเรียนและโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพ ต่อไปได้

จากที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษา จะต้องมียุคุณลักษณะทาง วิชาชีพ มีความเป็นผู้นำที่เข้มแข็ง โดยเฉพาะผู้นำการเปลี่ยนแปลง สามารถชักนำหรือ สร้าง

แรงจูงใจให้ผู้ร่วมงานเกิดการเปลี่ยนแปลงทางปฏิบัติงานทางการศึกษาให้เป็นที่ไปตามเป้าหมาย เป็นผู้มีวิสัยทัศน์ มีเป้าหมายทางการศึกษา มีการวางแผนการทำงาน มีความริเริ่มสร้างสรรค์ บริหารงานโดยมุ่งเน้นประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน และรู้จักแสวงหาความรู้ ให้ทันต่อความเปลี่ยนแปลงของสังคม ทั้งนี้จะต้องมีคุณลักษณะส่วนบุคคล เป็นแบบอย่างที่ดีของ บุคลากรในสถานศึกษา มีบุคลิกภาพที่ดี มีปฏิภาณไหวพริบดี มีการตัดสินใจและแก้ปัญหาได้ดี มีมนุษยสัมพันธ์ดี มีความรับผิดชอบสูง มีใจเปิดกว้างพร้อมที่จะรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น มีความซื่อสัตย์สุจริต ยุติธรรม มีความสามารถในการสื่อสาร กล้าในการพูดและการปฏิบัติ มีความ ตื่นตัวอยู่เสมอ เป็นนักพัฒนาและนักบริการสังคม มีสุขภาพดี มีความรักในสถาบันของชาติ และ อนุรักษ์ศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม

ดังนั้น การที่ผู้วิจัยจะได้ศึกษาคูณลักษณะที่เป็นจริงและที่พึงประสงค์ของ ผู้บริหารสถานศึกษาตาม การรับรู้ ของเจ้าหน้าที่ธุรการโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา ปัตตานี เขต 1, 2 และ 3 เนื่องจากเจ้าหน้าที่ธุรการโรงเรียนเป็นผู้ได้บังคับบัญชาคนหนึ่งที่มีความใกล้ชิดกับผู้บริหารสถานศึกษามาก และมีการร้องเรียนของ เจ้าหน้าที่ธุรการโรงเรียนเกี่ยวกับเรื่องต่างๆ ในการทำงาน ซึ่งข้อร้องเรียนที่เจ้าหน้าที่ธุรการส่วน ใหญ่ที่ได้ร้องเรียนนั้นเป็นการร้องเรียนเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งเห็น ว่าการผู้บริหารการศึกษายังมีคุณลักษณะหรือพฤติกรรมบางประการในการบริหารงานที่ไม่ เหมาะสม ทำให้ส่งผลต่อเจ้าหน้าที่ธุรการโรงเรียนและผู้บังคับบัญชาไม่สามารถที่จะ ปฏิบัติงานให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล ตรงตามเป้าหมายของสถานศึกษา ดังนั้น การที่ ผู้บริหารสถานศึกษามีการทำงานที่ไม่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ หรือเป้าหมายของสถานศึกษานั้น ทำให้เจ้าหน้าที่ธุรการโรงเรียนเล็งเห็นความสำคัญ ความจำเป็นและจะเกิดประโยชน์อย่างยิ่งใน การที่จะทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถม ศึกษา ปัตตานี เขต 1, 2 และ 3 ได้ทราบถึงคุณลักษณะที่เป็นจริงอยู่ปัจจุบันและที่เจ้าหน้าที่ธุรการ โรงเรียนพึงประสงค์ให้ผู้บริหารสถานศึกษาเป็น เพื่อจะได้นำข้อมูลไปปรับปรุงพัฒนาตนเองให้ เป็นผู้บริหารมืออาชีพบริหารงาน และเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพตลอดจน เพื่อให้หน่วยงาน ทางการศึกษาซึ่งมีหน้าที่ในการฝึกอบรม คัดเลือก สรรหา ผู้ที่จะเข้ามาดำรงตำแหน่งผู้บริหาร สถานศึกษาสามารถ ที่จะนำเอาผลการ วิจัยนี้ไปเป็นแนวทาง กำหนดหลักเกณฑ์ การ พิจารณา คุณสมบัติ และคุณลักษณะ เพื่อให้ได้บุคคล ที่เหมาะสม ทั้งใน ด้าน คุณลักษณะ ส่วน ตัว และคุณลักษณะ ในการบริหารงานมาเป็นผู้บริหารสถานศึกษาต่อไป ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมี ความสนใจที่จะศึกษาคูณลักษณะที่เป็นจริงและที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ตาม การรับรู้ ของเจ้าหน้าที่ธุรการโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา

ปัตตานี เขต 1, 2 และ 3 ใน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านบุคลิกภาพ ด้านความเป็นผู้นำ ด้านความรู้
ความสามารถในการบริหาร ด้านคุณธรรม ด้านมนุษยสัมพันธ์ เป็นต้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับคุณลักษณะที่เป็นจริงและที่พึงประสงค์ของผู้บริหาร
สถานศึกษาตาม การรับรู้ ของเจ้าหน้าที่ธุรการ โรงเรียน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาปัตตานี เขต 1, 2 และ 3
2. เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างคุณลักษณะที่เป็นจริงและที่พึงประสงค์
ของผู้บริหารสถานศึกษาตาม การรับรู้ ของเจ้าหน้าที่ธุรการโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1, 2 และ 3
3. เพื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะที่เป็นจริงและที่พึงประสงค์ของผู้บริหาร
สถานศึกษาตามการรับรู้ของเจ้าหน้าที่ธุรการโรงเรียน 3 ที่มีเพศ อายุ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ต่างกัน

สมมติฐานการวิจัย

1. ระดับคุณลักษณะที่เป็นจริงและที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตาม การ
รับรู้เจ้าหน้าที่ธุรการโรงเรียน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี เขต 1, 2 และ 3
อยู่ใน ระดับมากขึ้นไป
2. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาด้านคุณธรรม ตามการรับรู้
ของเจ้าหน้าที่ธุรการโรงเรียน อยู่ในระดับที่สูงกว่าด้านอื่นๆ
3. คุณลักษณะที่เป็นจริงและที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตาม การรับรู้
ของเจ้าหน้าที่ธุรการโรงเรียน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี เขต 1, 2 และ 3
มีความแตกต่างกัน
- 3.4 เจ้าหน้าที่ธุรการโรงเรียนที่มีเพศ อายุ และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ต่างกัน
มีการรับรู้ ระหว่างคุณลักษณะที่เป็นจริงและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา
แตกต่างกัน

ความสำคัญและประโยชน์ของการวิจัย

1. ทำให้ทราบระดับคุณลักษณะที่เป็นจริงและที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตาม การรับรู้ ของเจ้าหน้าที่ธุรการ โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปัตตานี เขต 1, 2 และ 3
2. ทำให้ทราบความแตกต่างระหว่างคุณลักษณะที่เป็นจริงและที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตาม การรับรู้ของเจ้าหน้าที่ธุรการ โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปัตตานีเขต 1, 2 และ 3
3. ทำให้ทราบคุณลักษณะที่เป็นจริงและที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ระหว่างเจ้าหน้าที่ธุรการ โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1, 2 และ 3 ที่มีเพศ อายุ และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี ต่างกัน
4. เพื่อเป็นประโยชน์ต่อสถานศึกษา และเป็นแนวทางในการกำหนดให้ผู้บริหารสถานศึกษาตระหนักและพิจารณาปรับปรุงหรือพัฒนาตนเองให้มีคุณลักษณะที่ดี มีความเหมาะสม ต่อหน้าที่ต่อไป

ขอบเขตการทำวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ จำกัดขอบเขตเฉพาะ เจ้าหน้าที่ธุรการ โรงเรียนที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนและศูนย์เครือข่ายคุณภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1, 2 และ 3 สำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ รวมทั้งสิ้น 168 คน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้บริหารโรงเรียน ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน ผู้ช่วยผู้อำนวยการหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่ดังกล่าวในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1, 2 และ 3

2. เจ้าหน้าที่ธุรการโรงเรียน หมายถึง ลูกจ้างชั่วคราวโครงการคืนครูให้นักเรียน ที่ผ่านการคัดเลือกให้ปฏิบัติหน้าที่งานธุรการในสถานศึกษาหรือโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาปีตติยานีประถมศึกษา เขต 1, 2 และ 3

3. คุณลักษณะที่เป็นจริงและที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง พฤติกรรมการแสดงออกที่มีระดับการแสดงออกที่เป็นปัจจุบันและพฤติกรรมการแสดงออกที่มี ระดับที่คาดหวังของพฤติกรรม อุปนิสัยส่วนบุคคล ความสามารถที่แสดงออกให้ผู้อื่นเห็นเป็นที่ พึงพอใจของผู้บริหารสถานศึกษา ได้แก่ ด้านความสามารถทางการบริหาร ด้านภาวะความเป็นผู้นำ ด้านบุคลิกภาพ ด้านคุณธรรม ด้านมนุษยสัมพันธ์ เป็นต้น

3.1 คุณลักษณะด้านความรู้ความสามารถทางการบริหาร คือ ลักษณะของ พฤติกรรมที่แสดงออกถึงความรู้ด้านกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง ความสามารถในการสร้าง บรรยากาศการทำงานที่ดี ความสามารถในการบริหารและจัดการการศึกษาให้สามารถยกระดับการ เรียนรู้ให้เพิ่มสูงขึ้น ความสนใจในการติดตามความก้าวหน้าทางวิทยาการสมัยใหม่อย่างสม่ำเสมอ ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ ความสามารถในการบูรณาการองค์ความรู้ที่มีอยู่ให้เข้ากับ ลักษณะงาน ความตระหนักถึงปี ญาหาในพื้นที่และการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษา ความสามารถจัดบุคลากรให้เหมาะสมกับงานตามความรู้ความสามารถ กระตุ้นให้บุคลากรเกิดขวัญ และกำลังใจในการทำงาน

3.2 คุณลักษณะด้านภาวะความเป็นผู้นำ หมายถึง ลักษณะของพฤติกรรม ที่ แสดงออกถึงความกล้าแสดงความคิดเห็น และการตัดสินใจอย่างมีเหตุผล การรับฟังความคิดเห็น ของผู้อื่น การมีความคิดเป็นประชาธิปไตย การมีวิสัยทัศน์กว้างไกล ทันสมัย ทันเหตุการณ์ ความ เฉลียวฉลาดและการมีปฏิภาณไหวพริบ มีความยุติธรรม และยึดกฎหมายระเบียบและข้อบังคับ

3.3 คุณลักษณะด้านคุณธรรม คือ ลักษณะของพฤติกรรมที่แสดงออกถึงการ ใช้ หลักเหตุและผลในการทำงาน มีความยุติธรรมต่อผู้ร่วมงาน มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความเมตตา กรุณาต่อนักเรียนและผู้ใต้บังคับบัญชา มีความจริงใจในการทำงาน เป็นตัวอย่างที่ดีในด้านคุณธรรม มีความเสียสละเพื่อส่วนรวม มีพฤติกรรมที่เป็นตัวอย่างที่ดีแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาการถือเอาประโยชน์ ส่วนรวมเป็นหลัก

3.4 คุณลักษณะด้านมนุษยสัมพันธ์ คือ ลักษณะของพฤติกรรม ที่แสดงออก ทางด้านความสามารถในการควบคุมอารมณ์ การเอาใจใส่และเข้าใจความต้องการของผู้อื่น การให้ เกียรติและยกย่องผู้ร่วมงาน การให้กำลังใจผู้ อื่นในการปฏิบัติงาน การเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ สม่่าเสมอ ความเป็นกันเองกับนักเรียนและผู้ใต้บังคับบัญชา เป็นคนยิ้มแย้มแจ่มใส มีความจริงใจ กับผู้ใต้บังคับบัญชา การพูดจาสุภาพ

3.5 คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ คือ ลักษณะของพฤติกรรม ที่แสดงออกทางด้านความสามารถในการมี บุคลิกภาพที่ดี มีปฏิภาณไหวพริบดี มีการตัดสินใจและแก้ปัญหาได้ดีมีความสามารถในการสื่อสาร กล้าในการพูดและการปฏิบัติ มีความตื่นตัวอยู่เสมอ เป็นนักพัฒนาและนักบริการสังคม มีสุขภาพดี

4. การรับรู้ หมายถึง ความรู้สึนึกคิด ความคิดที่มีผลต่ออารมณ์ และความรู้สึของเจ้าหน้าที่ธุรการ โรงเรียน ที่มีต่อคุณลักษณะที่เป็นจริงและที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งเป็นไปได้ทั้งเชิงบวก และเชิงลบ

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี ผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่องคุณลักษณะที่เป็นจริงและที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามการรับรู้ของเจ้าหน้าที่ธุรการโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1, 2 และ 3 ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษารอบทฤษฎีเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยนำเสนอตามลำดับต่อไปนี้

1. แนวคิดทฤษฎีทางการบริหาร
2. แนวความคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา
3. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
4. กรอบแนวคิดในการวิจัย

1. แนวคิดทฤษฎีทางการบริหาร

ความหมายการบริหาร

คำว่า “การบริหาร” (Administration) ใช้ในความหมายกว้าง ๆ เช่น การบริหารราชการ อีกคำหนึ่ง คือ “การจัดการ” (Management) ใช้แทนกันได้กับคำว่า การบริหาร ส่วนมากหมายถึง การจัดการทางธุรกิจมากกว่า โดยมีหลายท่านได้ระบุดังนี้

การบริหาร หมายถึง กิจกรรมต่างๆ ที่บุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปร่วมมือกัน ดำเนินการ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างหนึ่งอย่างใดหรือหลายๆ อย่างที่บุคคลร่วมกันกำหนด โดยใช้กระบวนการอย่างมีระบบและให้ทรัพยากรตลอดจนเทคนิคต่างๆ อย่างเหมาะสม (สมพงษ์ เกษมสิน, 2521 :5)

ภิญโญ สาธร (2526:6) ได้ให้ความหมาย การบริหาร หมายถึง กิจกรรมต่างๆที่บุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปร่วมกันดำเนินการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่ง

สมบูรณ์ พรธนาภพ (2521:3) ให้การรับรู้ความหมาย การบริหาร หมายถึง การใช้ศาสตร์และศิลป์ในการทำงานให้บรรลุเป้าหมายร่วมกับผู้อื่น

วิจิตร ศรีสะอ้าน (2523:6) ได้อธิบายการบริหารไว้ว่า การบริหารในฐานะที่เป็นกิจกรรม หมายถึง กิจกรรมของ กลุ่มคนตั้งแต่สองคนขึ้นไป ร่วมกันทำกิจกรรมเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ร่วมกัน โดยใช้กระบวนการบริหารและทรัพยากรที่เหมาะสม

สมพงษ์ เกษมสิน (2521:3) กล่าวไว้ว่า การบริหารเป็นการใช้ศาสตร์และศิลปะในการนำเอาทรัพยากรทางการบริหาร (Administration Resources) มาประกอบกับกระบวนการบริหาร (Process of Administration) ให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งเกี่ยวข้องกับองค์ประกอบสี่ประการ นิยมเรียกว่า ทรัพยากรทางการบริหารอันได้แก่ คน เงิน วัสดุ อุปกรณ์ และการจัดการ โดยทรัพยากรเหล่านั้นมาประกอบกับ กระบวนการบริหาร คือ การวางแผน การจัดองค์กร การจัดบุคลากร การอำนวยการ การประสานงาน การรายงาน และ การงบประมาณ

อรุณ รักธรรม (2527:5) ได้กล่าวไว้ว่า การบริหารเป็นการกระทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดของคนตั้งแต่สองคนขึ้นไป เพื่อมุ่งถึงความสำเร็จ ร่วมมือกัน ยึดหลักประหยัด และมีประสิทธิภาพ ซึ่งความสำเร็จดังกล่าวจะต้องเป็นที่พึงพอใจของผู้บริหารหรือผู้ร่วมงาน

นิพนธ์ กินาวงศ์ (2532:3) กล่าวไว้ว่า การบริหาร คือ การร่วมมือกันทำงานของบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไป โดยมีวัตถุประสงค์ร่วมกัน

สมพงษ์ เกษมสิน (2521:6) ได้ทำการบันทึกไว้ว่า การบริหาร คือ การใช้ศาสตร์และศิลป์นำเอาทรัพยากรบริหารมาประกอบตามกระบวนการบริหารให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

อุทัย หิรัญโต (2532:1) กล่าวว่าไว้ว่า การบริหาร หมายถึง การปฏิบัติงานของบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไป โดยมีวัตถุประสงค์และเป้าหมายอย่างใดอย่างหนึ่ง

นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์ (2542:31) ได้กล่าวว่า การบริหาร หมายถึง กิจกรรมต่างๆที่บุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไป ดำเนินการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่ง หรือหลายอย่างที่บุคคลร่วมกันกำหนด โดยใช้กระบวนการอย่าง มีระเบียบและใช้ทรัพยากร ตลอดจนเทคนิคต่างๆอย่างเหมาะสม

พรรณราย ทรัพย์ประภา (2534:1) กล่าวว่า การบริหาร คือ กิจกรรมต่างๆที่บุคคลหลายคนร่วมมือกันปฏิบัติเพื่อทำกิจกรรมอย่างหนึ่งอย่างใด หรือ หลายอย่างร่วมกัน ด้วยประสานสัมพันธ์ โดยมีระบบ ระเบียบกฎเกณฑ์ต่างๆบางประการที่เอื้ออำนวยให้กิจกรรมนั้นบรรลุวัตถุประสงค์อย่างหนึ่งหรือหลายอย่างที่กำหนดไว้ล่วงหน้าอย่างชัดเจน โดยใช้ทรัพยากรคือ คน เงิน วัสดุสิ่งของ วิธีการจัดการ และเทคนิคในการดำเนินการอย่างเหมาะสม

ชร สุนทรายุทธ (2536:2) กล่าวว่า การบริหาร เป็นกิจกรรมของคนที่ตั้งแต่สองคนขึ้นไปมีการร่วมมือกันทำกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง โดยใช้เทคนิคและวิธีการต่างๆ เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ร่วมกัน

จากความหมายของ “การบริหาร ” ดังกล่าว สรุปได้ว่า การบริหาร หมายถึง กิจกรรมอย่างหนึ่งอย่างใดหรือหลายอย่างที่มี บุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปมีการร่วมมือกันทำกิจกรรมร่วมกันเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ ซึ่งใช้กระบวนการทางการบริหารอย่างมีระบบระเบียบและใช้ทรัพยากร อย่างเหมาะสม มีประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้

ความหมายการบริหารการศึกษา

คำว่า “สถานศึกษา ” หมายความว่า สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย โรงเรียน ศูนย์การศึกษาพิเศษ ศูนย์การศึกษานอกระบบและตามอัธยาศัย ศูนย์การเรียน วิทยาลัย วิทยาลัยชุมชน สถาบันหรือสถานศึกษาที่เรียกชื่ออย่างอื่นของรัฐที่มีอำนาจหน้าที่หรือมีวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษาตาม กฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติและตามประกาศกระทรวง (สำนักงาน

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ , 2542 : 23) นักวิชาการได้ให้ความหมายของคำว่า การบริหารสถานศึกษา หรือการบริหารโรงเรียน ไว้ที่น่าสนใจ ดังนี้

ในการบริหารสถานศึกษา ผู้บริหารควรมีหลักและกระบวนการบริหาร การบริหารการศึกษา หลักการแนวคิดในการบริหาร ภาพรวมของการบริหารทั้งนี้เพื่อให้การจัดการบริหารสถานศึกษามีความเหมาะสม มีนักการศึกษาได้กล่าวถึงความหมายการบริหารการศึกษา หรือการบริหารโรงเรียน เพื่อให้เกิดความเข้าใจและมุมมองในการบริหารสถานศึกษายิ่งขึ้น ดังต่อไปนี้

“การบริหารการศึกษา ” หมายถึง กิจกรรมต่างๆ ที่บุคคลหลายคนร่วมกัน ดำเนินการ เพื่อพัฒนาสมาชิกของสังคมในทุกๆ ด้าน นับแต่ บุคลิกภาพ ความรู้ ความสามารถ เจตคติ พฤติกรรม คุณธรรม เพื่อให้มีค่านิยมตรงกันกับความต้องการของสังคม โดยกระบวนการ ต่างๆ ที่อาศัยควบคุมสิ่งแวดล้อมให้มีผลต่อบุคคล และอาศัย ทรัพยากร ตลอดจนเทคนิคต่างๆ อย่างเหมาะสม เพื่อให้บุคคลพัฒนาไปตรงตามเป้าหมายของสังคมที่ตนดำเนินชีวิตอยู่ (ชาญชัย อาจินสมาจาร , 2540: 6)

นิพนธ์ กินาวงศ์ (2532:12) กล่าวไว้ว่า การบริหารการศึกษา หมายถึง กระบวนการต่างๆในการดำเนินงานของกลุ่มบุคคลซึ่งเราเรียกว่า ผู้บริหาร โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อให้บริการทางการศึกษาแก่สมาชิกในสังคม การดำเนินการต่างๆ ต้องเป็นไปตามระบบที่สังคม กำหนดระบบระเบียบกฎเกณฑ์ต่างๆ บางประการให้เอื้ออำนวยให้กิจกรรมนั้นบรรลุวัตถุประสงค์ อย่างหนึ่ง หรือ หลายอย่างร่วมกันด้วยประสานสัมพันธ์

จรัส โพธิศิริ (2523 :7) ได้อธิบายไว้ว่า การบริหารการศึกษา คือ กิจกรรมต่างๆที่ กลุ่มบุคคลร่วมมือกันจัดการ เพื่อพัฒนาสมาชิกของสังคมของสังคม ซึ่งได้แก่ เด็ก เยาวชน ประชาชน เพื่อให้เป็นกำลังคน (man power) ที่มีประสิทธิภาพเพียบพร้อมด้วยคุณค่าความเป็นมนุษย์ ด้วยกระบวนการต่างๆ ทั้งที่เป็นระเบียบแบบแผนและไม่เป็นระเบียบแบบแผน ทั้งในและ นอกกระบวน อย่างต่อเนื่องกัน

นพพงษ์ บุญจิตราดุล ย์ (2542:4) ได้ให้ การรับรู้ ไว้ว่า การบริหารการ ศึกษา เป็นกิจกรรมต่างๆที่บุคคลหลายคนร่วมมือกันดำเนินการเพื่อพัฒนาสมาชิกของสังคมในทุกๆด้าน ให้มีค่านิยมที่ตรงกันกับความต้องการของสังคม โดยกระบวนการต่างๆที่อาศัยการควบคุม

สิ่งแวดล้อมให้มีผลต่อบุคคลและอาชีพพยากรณ์เทคนิคต่างๆอย่างเหมาะสม เพื่อให้บุคคลพัฒนาตรงตามเป้าหมายของสังคมของตน

เมธี ปิณฑนนท์ (2535:2) ได้ให้แนวคิดว่าการบริหารการศึกษา หมายถึง การใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ในการดำเนินการหรือให้บริการด้านการปกครอง การเรียนการสอน และการปรับปรุงแก้ไขเกี่ยวกับกิจกรรมการศึกษาร่วมกับผู้อื่น เพื่อให้การเรียนการสอนดำเนินไปได้ด้วยดีมีประสิทธิภาพตามจุดมุ่งหมายที่ได้วางไว้

ประถม แสงสว่าง (2523:13) ได้กล่าวไว้ว่า การบริหารการศึกษา หมายถึง การให้บริการในการทำกิจกรรมต่างๆเพื่อดำเนินงานรวมทั้งปรับปรุงและส่งเสริมการเรียนการสอนให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

นพพงศ์ บุญจิตราดุลย์ (2542:15-16) ได้กล่าวไว้ว่า การบริหารการศึกษา หมายถึง ภารกิจของผู้บริหารและครูที่ร่วมดำเนินการจัดกิจกรรม เลือกรสและควบคุมสิ่งแวดล้อม เพื่อพัฒนาเด็กเยาวชนในด้านต่างๆตั้งแต่บุคลิกภาพ ความรู้ ความสามารถ ทักษะ ค่านิยม คุณธรรม ตลอดจนการถ่ายทอดวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณีที่ดีให้แก่เด็กและเยาวชนเพื่อเป็นสมาชิกที่มีประสิทธิภาพในสังคม

สงวน สุทธิเลิศอรุณ (2529:47) ได้กล่าวไว้ว่า การบริหารการศึกษา หมายถึง การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา โดยใช้คน เงิน วัสดุ อุปกรณ์ และการจัดการ เพื่อพัฒนาบุคคลให้เป็นสมาชิกที่ดีของสังคม

กิติมา ปริดีดิถ (2532:4) ได้ให้ความหมายคำว่า การบริหารการศึกษา หมายถึง ความพยายามที่จะดำเนินงานทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา โดยให้มีผลผลิตคือ ผู้เรียนที่มีคุณภาพในที่สุด

ภิญโญ สาธร (2526:1) ได้กล่าวไว้ว่า การบริหารโรงเรียน หมายถึง กิจกรรมต่างๆที่บุคคลหลายคนร่วมมือกันดำเนินการเพื่อพัฒนาเด็ก เยาวชน ประชาชนหรือสมาชิกของสังคมในทุกๆด้าน เช่น ความสามารถ เจตคติ พฤติกรรม ความรู้ ค่านิยม หรือคุณภาพ ทั้งในด้านสังคม การเมืองและเศรษฐกิจเพื่อให้บุคคลดังกล่าวเป็นสมาชิกที่ดีและมีประสิทธิภาพของสังคม

ชร สุนทรายุทธ (2536:3) ได้กล่าวว่า การบริหารโรงเรียน หมายถึง กิจกรรมต่างๆที่บุคคลหลายคนร่วมมือกันดำเนินการเพื่อพัฒนาให้เด็ก เยาวชน หรือสมาชิกของ สังคมในทุกๆด้าน ให้มีความสามารถ ทักษะคติ พฤติกรรม ค่านิยม หรือคุณธรรม ส่วนในด้านสังคม การเมือง และเศรษฐกิจนั้นต้องการให้เป็นสมาชิกที่ดี และมีประสิทธิภาพของสังคม โดยกระบวนการต่างๆที่เป็นระเบียบแบบแผนทั้งในระบบและนอกระบบ โรงเรียน

ธีรวุฒิ ประทุมทรัพย์ (2537:81) กล่าวว่า การบริหารโรงเรียน หมายถึง กิจกรรมการบริหารการศึกษาอย่างหนึ่งของผู้บริหารการศึกษาในโรงเรียนกระทำกับผู้เกี่ยวข้อง เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์สำคัญคือ การจัดประสบการณ์การเรียนรู้และการพัฒนาการด้านต่างๆ ให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนตามความมุ่งหมายของหลักสูตร อันเป็นแนวนโยบายที่รัฐกำหนดไว้ ทั้งนี้มีการใช้ทรัพยากรการบริหาร คือ คน เงิน วัสดุ อุปกรณ์ และวิธีการจัดการให้เกิดประโยชน์และเกิด ความเหมาะสมมากที่สุด

ความหมายและความสำคัญในบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของผู้บริหารสถานศึกษา

ความหมายของผู้บริหารสถานศึกษาหรือผู้บริหารโรงเรียน
จากการศึกษาค้นคว้าเอกสารตำราที่เกี่ยวข้องมีผู้ให้คำนิยามความหมายเกี่ยวกับผู้บริหารโรงเรียนไว้หลายท่าน ดังนี้

ธีระ รุณเจริญ (2550:146) ได้ให้ความหมายว่า ผู้บริหารโรงเรียน คือ ผู้ที่ทำหน้าที่เป็นหัวหน้าของครู อาจารย์ และใช้ความรู้ความสามารถดำเนินงานของโรงเรียนให้บรรลุผลสำเร็จ

สมบูรณ์ พรธนาภพ (2521:244) ได้นิยามความหมายของผู้บริหารโรงเรียนว่า คือ บุคคลที่ได้รับการแต่งตั้งหรือมอบหมายให้มีอำนาจหน้าที่ในการจัดการหรืออำนวยการให้งานต่างในโรงเรียนอันเป็นภาระหน้าที่ของโรงเรียนและการให้บริการ การศึกษาแก่สังคม เพื่อให้งานบรรลุเป้าหมาย

ธีรวุฒิ ประทุมนพรัตน์ (2537:98) ได้อธิบายไว้ว่า ผู้บริหารโรงเรียน หมายถึง ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ ผู้อำนวยการโรงเรียนเป็นบุคคลที่มีความสำคัญในการนำนโยบายของรัฐที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษามาสู่การปฏิบัติให้บรรลุผลตามความมุ่งหมาย

ศุภมณฑา สุขเอียด (2546:38) ได้สรุปความหมายของผู้บริหารโรงเรียน คือ ผู้ที่เป็นหัวหน้าและใช้อำนาจที่มีอยู่เพื่อให้บุคลากรในโรงเรียนได้ปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถ ให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้

ยึดฟอง อินทโกษี (2537:13) ได้สรุปไว้ว่า ผู้บริหารโรงเรียน คือ บุคคลที่ได้รับแต่งตั้งหรือมอบหมายให้เป็นผู้มีอำนาจหน้าที่ในการอำนวยความสะดวก สั่งการ เพื่อให้การดำเนินงานด้านต่างๆภายในโรงเรียนบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้

ดังนั้น จากความหมายที่หลากหลายนั้น สามารถสรุปได้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษา หรือผู้บริหาร โรงเรียน คือ ผู้ที่ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนที่มีอำนาจหน้าที่ที่จะดำเนินการบริหารงานต่างๆ และนำนโยบายของรัฐที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษามาสู่การปฏิบัติให้บรรลุผลตามความมุ่งหมายของโรงเรียนที่ได้กำหนดไว้ เพื่อพัฒนาสถานศึกษาหรือนำสถานศึกษาไปสู่ความสำเร็จในทุกๆด้าน ตามภารกิจที่ได้รับมอบหมายและคิดสร้างสรรค์ขึ้นมาด้วยความรู้ความสามารถที่แสดงออกมาให้เห็นที่ปรากฏตามความเป็นจริงและที่พึงประสงค์ของกลุ่มที่ทำงานร่วมกันและบุคคลทั่วไป

ความสำคัญในบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของผู้บริหารสถานศึกษา

ผู้บริหารสถานศึกษาหรือผู้บริหารโรงเรียนมีความสำคัญเป็นอันดับหนึ่งในสถานศึกษา มีคุณค่าคุณพหุชนิถินดาที่ประดับไว้ในสถานศึกษาและในจิตใจของผู้ร่วมงาน ผู้บริหารที่ดีมิใช่เป็นผู้ทำงานองค์กรหรือทำลายหมู่คณะที่ปฏิบัติงานร่วมกัน ผู้ที่ใช้วิธีการบริหารโดยให้เพื่อนร่วมงานทะเลาะกันแล้วตนเองจะได้มีหน้าที่สำคัญในการสร้างภาพมาหา ในการพาไป ประนีประนอมทุกอย่างแล้วคิดว่าตนเองยังไม่เป็นใหญ่อยู่ เป็นแนวคิดที่ล้าสมัยและเข้าใจผิดในสภาพปัจจุบัน

ผู้บริหารโรงเรียนต้องมีศาสตร์และศิลป์ในการปฏิบัติงาน ศาสตร์ก็คือ การศึกษา ความรู้ ความสารถ ประสบการณ์ ทักษะ เทคนิควิธีทำงานและลำดับขั้นตอนต่างๆเรียนรู้วิธีการใช้ ทรัพยากรไม่ว่าจะเป็นคน เงิน วัสดุ และการจัดการ สำหรับศิลป์ก็คือ การที่จะนำเอาความรู้หลักการ และทฤษฎีต่างๆมาประยุกต์ให้ใช้เหมาะสมกับคน สภาพการณ์ สถานการณ์และสิ่งแวดล้อม ตลอดจนขอบเขตจำกัด ความพอเพียงในการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในหน่วยงานหรือสังคมที่ได้ ปฏิบัติงานอยู่ในแต่ละแห่ง สถานศึกษาใดที่มีผู้บริหารโรงเรียนที่ขาดศาสตร์และศิลป์ก็เหมือนโลก ขาดแสงอาทิตย์ ต้นไม้ขาดปุ๋ยและน้ำ ความมีชีวิตขององค์กรคุณคนมีลมหายใจแผ่วเบา ผลสุดท้าย องค์กรนั้นก็ถึงการล่มสลายไปโดยปริยาย(วิรุพห์ แสงทอง,2544:16)

เพราะฉะนั้น ผู้บริหารโรงเรียนจึงมีบทบาทสำคัญที่สุดในสถานศึกษา ดังที่ วิชัย ดันศิริ (2549:22) กล่าวไว้ว่า ผู้บริหารโรงเรียนเป็นตัวจักรสำคัญที่จะพัฒนาการศึกษาให้ บรรลุเป้าหมายที่วางไว้และจะต้องปฏิบัติหน้าที่ในฐานะผู้บริหารโรงเรียนให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดหน้าที่หลักให้ผู้บริหารโรงเรียนขึ้น พื้นฐานปฏิบัติไว้ 4 งาน คือ งานบริหารงานวิชาการ งานบริหารงานงบประมาณ งานบริหารงาน บุคคล งานบริหารงานทั่วไป

ทั้ง 4 งานนี้ มีความสำคัญต่อโรงเรียนอย่างเท่าเทียมกัน แต่งานบริหารงาน วิชาการถือเป็นงานหลัก ส่วนอีก 3 งานนั้น ถือเป็นงานสนับสนุนแต่หลักการในการปฏิบัติหน้าที่ ของผู้บริหารนั้น ต้องให้ความสำคัญกับงานทั้ง 4 งานอย่างเต็มความสามารถ แต่งานบริหารงาน วิชาการต้องถือเป็นงานให้ความสำคัญเป็นพิเศษขึ้นไปอีกขั้นหนึ่ง เพราะงานบริหารงานวิชาการ เป็นเป้าประสงค์ในการพัฒนาคน เพราะคนถือเป็นสัญลักษณ์บ่งชี้ความเป็นชาติที่พัฒนาแล้วหรือยัง ไม่ได้พัฒนาก็คัดกันที่ทรัพยากรบุคคลคือคนนั่นเอง ซึ่งหน้าที่ความรับผิดชอบหลักในการบริหาร สถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาประกอบด้วย ดังนี้

1. งานบริหารงานวิชาการ

งาน บริหารงาน วิชาการเป็นภารกิจหลักของสถานศึกษาที่ พระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ,2542) มุ่งให้กระจายอำนาจใน การบริหารจัดการไปให้สถานศึกษาให้มากที่สุดด้วยเจตนารมณ์ที่จะให้สถานศึกษาดำเนินการได้ โดยอิสระ คล่องตัวรวดเร็ว สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่น และ การมีส่วนร่วมจากผู้ที่มีส่วนได้เสียทุกฝ่าย ซึ่งจะเป็ปัจจัยสำคัญทำให้สถานศึกษามีความ เข้มแข็งในการบริหารจัดการสามารถพัฒนา หลักสูตร และกระบวนการเรียนรู้ตลอดจนการวัดผล ประเมินผล รวมทั้งวัดปัจจัย เกื้อหนุนการพัฒนาคุณภาพนักเรียน ชุมชน ท้องถิ่นได้อย่างมีคุณภาพ และ มีประสิทธิภาพ ซึ่งผู้บริหารโรงเรียนจะต้องให้ความสนใจและตระหนักถึงหน้าที่

ความรับผิดชอบ รู้จักปรับปรุ่ตนเองให้รู้และเข้าใจงาน วิชาการ (สาวิมล อภัยรัตน์ ,2544:18)
งานบริหารงานวิชาการมีขอบข่ายและภารกิจ (โรงเรียนบ้านแบรอ,2552:13) ดังต่อไปนี้

1. งานพัฒนาหลักสูตร
2. งานพัฒนากระบวนการเรียนรู้
3. การวัดผลและประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน
4. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา
5. การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมเทคโนโลยีการศึกษา
6. พัฒนาแหล่งเรียนรู้
7. การนิเทศการศึกษา
8. การแนะแนวการศึกษา
9. การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
10. การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน
11. การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น
12. การส่งเสริมและสนับสนุน งานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร

หน่วยงานและสถาบันอื่น

2. งานบริหารงานงบประมาณ

งานบริหารงาน งบประมาณ เป็นงานที่ดำเนินการตามระเบียบว่าด้วยการเงินและพัสดุ เป็นงานที่ไม่เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนโดยตรง แต่เป็นงานที่ช่วยสนับสนุนการดำเนินงานของโรงเรียน ให้บรรลุวัตถุประสงค์ เป็นการจัดการเกี่ยวกับงานงบประมาณ งานพัสดุ และงานการเงินและบัญชี (โรงเรียนบ้านแบรอ,2552:14) โดยดำเนินการตามขอบข่ายงานต่อไปนี้

1. การจัดทำและเสนอของบประมาณ
2. การจัดสรรงบประมาณ
3. การตรวจสอบติดตาม ประเมินผลและรายงานผลการใช้เงินและผลการ

ดำเนินงาน

4. การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา
5. การบริหารการเงิน
6. การบริหารบัญชี
7. การบริหารพัสดุและสินทรัพย์

3. งานบริหารงานบุคคล

งานบริหารงานบุคคล เป็นงานที่เกี่ยวข้องกับบุคลากร การบริหารบุคลากร เพื่อให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้เหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่ และให้ มีการพัฒนาบุคลากร สร้างขวัญและกำลังใจ (โรงเรียนบ้านเบรอ ,2552:15) โดยดำเนินการตามขอบข่ายงานต่อไปนี้
วางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่ง

1. การสรรหาและการบรรจุแต่งตั้ง
2. การส่งเสริมประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ
3. วินัยและการรักษาวินัย
4. การออกจากราชการ

4. งานบริหารงานทั่วไป

งานบริหารงานทั่วไป เป็นงานที่ดำเนินการบริหารทั่วไป เช่น งานกิจกรรมต่างๆ เกี่ยวกับนักเรียนโดยตรง นอกจากการเรียนการสอนในชั้นเรียนปกติ เริ่มตั้งแต่ก่อนเข้าเรียน ระหว่างอยู่ในโรงเรียนจนกระทั่งออกจากโรงเรียน งานเกี่ยวกับธุรการ งานสารบรรณ งานอาคารสถานที่ งานค วามสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน (โรงเรียนบ้านเบรอ ,2552:16) โดยดำเนินการตามขอบข่ายงานต่อไปนี้

1. การดำเนินงานธุรการ
2. งานเลขานุการคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
3. งานพัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ
4. การประสานและพัฒนาเครือข่ายการศึกษา
5. การจัดระบบการบริหารและพัฒนาองค์กร
6. การสนับสนุนด้านวิชาการ งบประมาณ บุคลากรและบริหารทั่วไป
7. การดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม
8. การจัดทำสำมะโนประชากรผู้เรียน
9. การรับนักเรียน
10. การส่งเสริมและประสานงานการจัดการศึกษาในระบบ นอกระบบ และตาม

อธยาศัย

11. การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา
12. การส่งเสริมงานกิจการนักเรียน
13. การประชาสัมพันธ์งานการศึกษา การส่งเสริมสนับสนุนและประสาน

ดังนั้น การบริหารสถานศึกษาหรือการบริหารโรงเรียน คือ การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาโดยมีผู้บริหารสถานศึกษาร่วมกับครู และบุคลากรทางการศึกษา อื่น เพื่อให้เกิดความสะดวก ในด้านต่างๆ สำหรับ การจัดการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาในทุกๆด้านและเพื่อเป็นสมาชิกที่ดีในสังคมต่อไป ตลอดจนสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ซึ่งดำเนินการโดยใช้กระบวนการบริหาร และมีขอบข่ายในการดำเนินงาน ดังนี้ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคล การบริหารงานทั่วไป เป็นต้น

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับผู้บริหารสถานศึกษา

ผู้บริหารสถานศึกษาหรือผู้บริหาร โรงเรียนที่ดีจะต้องเป็นได้ทั้งผู้นำ หัวหน้า และผู้บริหารองค์การ นักทฤษฎีที่ ำประเทศ Wall & Hawkins (1964:396-400) อ้างถึงใน วิรุพห์ แสงทอง (2544:16) ได้ให้ข้อคิดว่า ผู้นำต้องเป็นนักบริหารที่ดี วางนโยบาย วางแผนเป็นผู้เชี่ยวชาญ เป็นตัวอย่าง เป็นสัญลักษณ์และผู้แทนของกลุ่ม สามารถให้คุณให้โทษ ตัดสินใจสั่งการ รับผิดชอบองค์การหรือหน่วยงาน รักษาสัมพันธภาพระหว่างผู้บังคับบัญชากับผู้ใต้บังคับบัญชาและเป็นผู้มีอุดมการณ์

สุเมธ เดียววิเศษ (2527:51-53) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับผู้นำโดยนำทฤษฎีต่างๆ มาแสดง ดังนี้

1. ทฤษฎีพันธุกรรม (Genetic Theory) แนวความคิดตามทฤษฎีนี้มี มาแต่โบราณ สมัยนั้นมนุษย์มีความเชื่อว่า การเป็นผู้นำเป็นเรื่องของความสามารถที่เกิดขึ้นเฉพาะบุคคลหรือเฉพาะตระกูลและสืบเชื้อสายกันได้ ตามแนวความคิดนี้เชื่อว่า บุคลิกภาพและลักษณะของการเป็นผู้นำเป็นของที่มีมาแต่กำเนิด และคุณสมบัติเหล่านี้เป็นคุณสมบัติเฉพาะตัว สามารถถ่ายทอดทางพันธุกรรมได้ ผู้ที่เกิดในตระกูลของผู้นำย่อมจะต้องมีลักษณะเป็นผู้นำด้วย

2. ทฤษฎีคุณลักษณะของผู้นำ (Trait Theory) แนวความคิดตามทฤษฎีจะเชื่อว่า การเป็นผู้นำขึ้นอยู่กับคุณลักษณะส่วนบุคคลเหมาะสมจะเป็นผู้นำหรือไม่ คุณสมบัติเหล่านี้อาจจะมี มาแต่กำเนิดตามทฤษฎีพันธุกรรมหรืออาจได้มาจากประสบการณ์ก็ได้

ปัญหาของทฤษฎีนี้ก็คือ นักทฤษฎีมีความคิดเห็นแตกต่างกันเกี่ยวกับคุณลักษณะของการเป็นผู้นำ โดยต่างก็ค้นพบคุณลักษณะของผู้นำแตกต่างกันไปคนละอย่างสองอย่าง และบางครั้งก็มีความเห็นขัดแย้งกัน ตัวอย่างเช่น ผู้นำควรเป็นผู้มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น ยิ้มแย้ม

แจ่มใสอยู่เสมอ กระทำตามเสียงส่วนใหญ่ของกลุ่มที่เป็นผู้นำ สามารถช่วยเหลือสมาชิกในกลุ่มรู้จัก การควบคุมอารมณ์ของตนเอง มีความเฉลียวฉลาด และมีความสนใจในเหตุการณ์ต่างๆ อีกความเห็นหนึ่ง กล่าวว่า ผู้นำที่ดี ควรจะเป็นผู้ที่มีคุณลักษณะที่สำคัญดังนี้ คือ ต้องมีความรู้ ต้อง มีความคิดริเริ่ม ต้องมีลักษณะท่าทางดี ต้องมีความอดทน ต้องมีความกระตือรือร้น ต้องไม่เห็นแก่ ตัว ต้องมีความตื่นตัวอยู่เสมอ ต้องมีคุณประโยชน์ที่ถูกต้อง ต้องมีความสงบเสงี่ยม ต้องมีความเห็น อก เห็นใจ ต้องมีความจงรักภักดี ต้องรู้จักการเข้าสังคม และต้องรู้จักบังคับตนเอง

จุดบกพร่องของทฤษฎีนี้คือ ไม่มีคุณลักษณะที่แน่นอนตายตัวของผู้นำ มีมากบ้าง น้อยบ้างตามความเห็นของทฤษฎีแต่ละคน อย่างไรก็ตาม ทฤษฎีนี้ยังเป็นประโยชน์อยู่บ้างเพราะ คุณสมบัติหลายอย่างที่จะเป็น โดยทั่วไปสำหรับผู้ที่จะเป็นผู้นำ เช่น ความคิดริเริ่ม ความสามารถในการ สื่อสารความหมาย เป็นต้น การเป็นผู้บริหารมีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องเหล่านี้จะนำไปสู่การ ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในการเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

3. ทฤษฎีผลกระทบบระหว่างบุคคลกับ สถานการณ์ (Personal-Situation Theory) ทฤษฎีนี้มีแนวคิดว่าการศึกษากวาจะผู้นำโดยเน้นเฉพาะตัวผู้นำเพียงอย่างเดียว นั้น เป็นการศึกษาที่ ไม่สมบูรณ์ ควรจะได้มีการศึกษาถึงสถานการณ์แวดล้อม เพราะการเป็นผู้นำนั้นขึ้นอยู่กับ สถานการณ์เป็นสำคัญ ยกตัวอย่างผู้ที่มีความฉลาด ไม่ได้ให้ความหมายว่าเขาจะเป็นผู้นำได้ทุก โอกาส แต่ต้องขึ้นอยู่กับสถานการณ์บางสถานการณ์ก็ไม่ต้องการบุคคลอย่างเขาเข้าไปเป็นผู้นำของ กลุ่ม ดังนั้นการศึกษาการเป็นผู้นำจึงต้องศึกษาสถานการณ์ควบคู่กันไปด้วย ยิ่งไปกว่านั้น การวิเคราะห์การเป็นผู้นำให้ลึก ซึ่งจะต้องดูความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยสองประการ คือ คุณลักษณะของผู้นำและเหตุการณ์เผชิญหน้าของกลุ่ม ปัจจัยสองประการนี้ มีความสำคัญตาม แนวคิดทฤษฎีนี้ ผู้นำจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อเขามีลักษณะที่สอดคล้องกับสถานการณ์เหตุการณ์อย่าง หนึ่งที่จะต้องการผู้แบบหนึ่ง เมื่อเหตุการณ์เปลี่ยนแปลงการเป็นผู้นำของเขาก็ย่อมจะ เปลี่ยนแปลงไปด้วย ตามทฤษฎีนี้ สามารถนำไปใช้เป็นเหตุผลอธิบายได้ว่า ทำไมผู้ที่ไม่มีตำแหน่ง หน้าที่เลยสามารถกลายเป็นผู้นำได้ ที่เป็นเช่นนี้เป็นเพราะสถานการณ์เอื้ออำนวยให้

4. ทฤษฎีปฏิสัมพันธ์และความคาดหวัง (Interaction-Expectation Theory) แนวคิดตามทฤษฎีนี้ กล่าวว่า สมาชิกคนใดคนหนึ่งในกลุ่มสามารถจะเป็นผู้นำได้ ถ้าหากว่าบุคคล นั้นเป็นผู้ริเริ่มบทบาทในกลุ่มและบทบาทนั้นจะต้องสอดคล้องกับสถานการณ์ องค์ประกอบที่เป็น สถานการณ์ของกลุ่มมี 3 ประการ คือ

1. อำนาจตำแหน่ง บางกลุ่มผู้นำจะมีอำนาจตามตำแหน่ง เช่น ครูใหญ่ / ผู้อำนวยการ โรงเรียนประชุมครูใน โรงเรียน แต่บางกลุ่มผู้นำจะไม่มีตำแหน่งเลย เช่น การเล่นเกม

เด็กๆ สารสำคัญในองค์ประกอบนี้ คือ การที่ผู้นำกลุ่มมีอำนาจตามตำแหน่งมากหรือน้อย ทำให้สถานการณ์ของกลุ่มแตกต่างกัน

2. ภารกิจของกลุ่ม ภารกิจ คือ การงานที่กลุ่มต้องทำให้สำเร็จ งานจะยากง่ายแตกต่างกัน งานบางอย่างต้องสนใจวิเคราะห์และใช้ข้อมูลเป็นจำนวนมาก มาประกอบการตัดสินใจ ความยากง่ายของงานมีความสำคัญต่อการปฏิสัมพันธ์ในกลุ่ม

3. ความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำและสมาชิกในกลุ่ม ความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำและสมาชิกในกลุ่ม มีความสำคัญไม่น้อยไปกว่าองค์ประกอบสองประการที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น ผู้ตามย่อมมีความคาดหวังจากผู้นำ หากผู้นำเป็นที่ยอมรับและมีความสามารถที่คาดหวัง การติดต่อสัมพันธ์ในกลุ่มเป็นไปด้วยดี โอกาสในการนำกลุ่มไปสู่จุดหมายปลายทางก็ง่ายขึ้น

5. ทฤษฎีมนุษยนิยม (Humanistic Theory) ทฤษฎีมนุษยนิยม เน้นความสำคัญที่ตัวบุคคล คือ เน้นตัวมนุษย์และสร้างหลักการโดยอาศัยธรรมชาติของมนุษย์เป็นเกณฑ์ ทฤษฎีกลุ่มนี้มองเห็นว่า ผู้นำของกลุ่มจะต้องมีแนวคิดดังต่อไปนี้

1. เน้นธรรมชาติของมนุษย์เป็นหลัก มนุษย์รักความอิสระ มีความต้องการความคาดหวัง ความตั้งใจ และแรงจูงใจที่จะทำงาน

2. เมื่อมนุษย์ทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มหรือองค์การ ธรรมชาติขององค์การย่อมจะต้องมีการควบคุมให้เป็นระเบียบเรียบร้อย

3. ภารกิจของผู้นำ คือ จัดและปรับปรุงสภาพแวดล้อมหรือส่งเสริมบรรยากาศขององค์การให้เอื้ออำนวยต่อธรรมชาติของมนุษย์ เพื่อให้ทำงานได้อย่างเต็มที่และพร้อมที่จะตอบสนองความต้องการส่วนบุคคล และในขณะเดียวกันก็ทำให้องค์การบรรลุวัตถุประสงค์ตามต้องการด้วย

จากทฤษฎีต่างๆ ที่ได้นำมากล่าวนี้ ย่อมเกี่ยวข้องกับผู้บริหารโรงเรียนในฐานะผู้นำทางการศึกษา จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องศึกษาทฤษฎีเหล่านี้ให้เข้าใจอย่างถ่องแท้ เพื่อพัฒนาตนเองในทุกๆด้าน โดยเฉพาะใน 5 ด้าน ได้แก่ คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ คุณลักษณะด้านความเป็นผู้นำ คุณลักษณะด้านความรู้ความสามารถในการบริหาร คุณลักษณะด้านคุณธรรม คุณลักษณะด้านมนุษยสัมพันธ์ เป็นต้น

2. แนวความคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา

การเป็นผู้บริหารหรือผู้นำ เป็นเรื่องของการที่ให้คุณค่าแก่ผู้อื่นกระทำในสิ่งที่ต้องการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ ซึ่งอาจไม่ใช่การใช้อำนาจบังคับหรือบงการแต่ เป็นการชักจูงให้เห็นดีเห็นชอบ ร่วมมือกันทำงานด้วยความเต็มใจและทำงานอย่างมีความสุข ดังนั้นผู้บริหารจำเป็นต้องมีคุณสมบัติหรือคุณลักษณะพิเศษที่แตกต่างจากบุคคลทั่วไป ซึ่งได้มีนักการศึกษาได้อธิบายความหมายและให้การรับรู้เกี่ยวกับคุณลักษณะที่จำเป็นสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาไว้ดังนี้

คุณลักษณะ (Characteristics) มีความหมายตามประมวลศัพท์บัญญัติวิชาการ การศึกษาของกรมวิชาการกระทรวงศึกษาธิการ (2527:33) อ้างถึงใน สุขเอียด (2546:19) ว่าหมายถึง ลักษณะอย่างหนึ่งที่ครุควรปลูกฝังให้อยู่ในตัว หรือเป็นเครื่องหมาย หรือสิ่งที่ชี้ให้เห็นความดีหรือลักษณะประจำ ดังนั้น คุณลักษณะจึงหมายถึง ลักษณะทางด้านร่างกาย และการแสดงออกของพฤติกรรมของบุคคลเป็นอุปนิสัย ซึ่งแสดงออกมาให้ผู้อื่นเห็นได้

การบริหารสถานศึกษาหรือบริหาร โรงเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาจะบรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่ได้วางไว้หรือจะเจริญก้าวหน้าทันยุคทันสมัยทันเหตุการณ์ ผู้บริหารสถานศึกษาจะเป็นแรงสำคัญของหน่วยงานในการรวมพลังทั้งหลาย เพื่อพาหน่วยงานไปบรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์นั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องมีคุณลักษณะ เพื่อใช้ประกอบในการบริหารสถานศึกษาให้บรรลุเป้าหมายที่ได้วางไว้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งคุณลักษณะที่เป็นจริงของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญที่สามารถทำให้การบริหารงานบรรลุความสำเร็จตามที่ต้องการ และเป็นไปโดยราบรื่นและมีประสิทธิภาพ ซึ่งมีนักวิชาการหลายท่านได้แสดง การรับรู้เกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย

ประถม แสงสว่าง (2523:9) ได้จัดแบ่งกลุ่มคุณลักษณะของผู้บริหาร 7 ประการ คือ

1. ด้านคุณธรรม
2. ด้านความประพฤติและความรับผิดชอบ
3. ด้านการดำเนินงานและการปกครองบังคับบัญชา
4. ด้านความรู้ทางวิชาการ
5. ด้านมนุษยสัมพันธ์
6. ด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

7. ด้านบุคลิกภาพ

อุทัย หิรัญโต (2532:15-18) ได้ให้ความคิดเห็นว่า การบริหารองค์การเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การได้นั้น บุคคลที่จะเป็นหัวหน้าคนจำเป็นที่จะต้องมีความสมบูรณ์บุคลิกภาพดีเด่นเป็นพิเศษ มิใช่ใช้แต่อำนาจบงการ หากแต่ต้องทำให้บุคคลอื่นรู้จักตัว อกในการปฏิบัติงาน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ต้องการ ดังนั้นผู้ที่จะเป็นหัวหน้าคน ควรมีคุณสมบัติอันจำเป็น ดังนี้

1. ต้องมีความสามารถในการเขียน การพูด และการพูดในที่ชุมชน
2. ต้องมีความสนใจต่อทุกสิ่งทุกอย่างและกว้างขวางพอ
3. ต้องมีความสามารถในการเกลี้ยกล่อม
4. ต้องมีความกระตือรือร้น
5. ต้องมีความอดทน มานะ บากบั่น
6. ต้องมีความแข็งแรงทางกายและจิตใจ
7. ต้องมีความเด็ดขาด
8. ต้องมีน้ำใจเยือกเย็นและถ่อมตน

นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์ (2542:96) กล่าวว่า ผู้นำจะต้องมีคุณลักษณะ ดังนี้

1. ผู้นำจะต้องมีความสามารถ ซึ่งประกอบด้วย ความมีปัญญา ไหวพริบ การตื่นตัวอยู่เสมอ ทนต่อเหตุการณ์ การใช้เวลาและภาษาพูด ความเป็นผู้ริเริ่มเป็นของตนเองและ ความเป็นผู้มีการตัดสินใจปัญหาที่ดี
2. ผู้นำจะต้องเป็นผู้มีความสำเร็จทางด้านวิชาการและแสวงหาความรู้ใน ทั่วๆด้าน
3. ผู้นำจะต้องมีความรับผิดชอบ จะต้องเป็นคนที่ ผู้อื่นพึ่งพาได้ มีความคิดริเริ่ม มีความสม่ำเสมอ มั่นคง อดทน กล้าพูด กล้าทำ มีความเชื่อมั่นตนเอง และมีความปรารถนาที่จะเป็น เลิศหรือทะเยอทะยาน
4. ผู้นำจะต้องเป็นผู้เข้าไปมีส่วนร่วมในด้านกิจกรรม ด้านสังคม ให้ความรู้ ร่วมมือ รู้จักปรับตัวและมีอารมณ์ขัน
5. ผู้นำจะต้องเป็นผู้มีฐานะทางสังคม มีตำแหน่งทางสังคมเป็นที่รู้จักทั่วไป

6. ผู้นำจะต้องเป็นผู้รู้สถานการณ์ รู้สภาวะทางจิตใจของคนระดับต่างๆ รู้ฐานะทักษะตามต้องการ และความสนใจของผู้บังคับบัญชา รู้ในวัตถุประสงค์ขององค์การที่จะต้องทำให้สำเร็จ และผู้นำที่ดีจะต้องรู้จักการเป็นผู้ตามด้วย

อรุณ รักธรรม (2527:199-202) ได้กล่าวว่า ผู้บริหารที่ดีต้องมีคุณลักษณะที่สำคัญคือ ความรอบรู้ ความริเริ่ม ความกล้าหาญ ความเด็ดขาด ความแนบเนียน ความยุติธรรม ความอดทน ความกระตือรือร้น ความไม่เห็นแก่ตัว ความสงบเสถียร ความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น และ การบังคับตนเอง

สุภรณ์ ประดับแก้ว (2521:181) ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้นำทางการศึกษาว่า ต้องมีทักษะในการครองตน ครองคน และครองงาน รวมทั้งมีอุดมคติในการขอรับบริการช่วยเหลือผู้อื่น ไม่ถือตัวเป็นกันเอง กระตือรือร้น ขอบคั้นคว้าวิจัยเพื่อประโยชน์ส่วนรวม

จักรพรรดิ วัฒนา (2539:18-19) ได้ศึกษาค้นคว้าคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารทางการศึกษา โดยจำแนกออกเป็น 4 ด้าน คือ

1. คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ ประกอบด้วย เป็นคนทันสมัย ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน ใจกว้าง รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น มีความเสียสละ มีความเป็นมิตร ยิ้มแย้มแจ่มใส สุภาพอ่อนโยน มีความกระตือรือร้น และกระฉับกระเฉง

2. คุณลักษณะด้านภาวะผู้นำ ประกอบด้วย มีความสามารถในการตัดสินใจ โดยใช้ข้อมูลและเหตุผลที่เหมาะสม มีมนุษยสัมพันธ์สูง สามารถจูงใจให้คนทำงาน สร้างทีมงานให้มีประสิทธิภาพ มีความสามารถในการติดต่อสื่อสารกับหน่วยงานและบุคลากร มีความสามารถในการกระจายอำนาจ และมอบหมายงานให้ผู้อื่นปฏิบัติ

3. คุณลักษณะด้านทักษะการบริหาร ประกอบด้วย มีทักษะในการแสวงหาความรู้ข้อมูลใหม่ๆ เป็นนักคิดนักอ่านและมองการณ์ไกล มีความสามารถในการดำเนินงานให้มีข้อมูลในทุกๆด้าน มีความสามารถในการแก้ไขปัญหาและข้อขัดแย้งที่เกิดขึ้น มีความสามารถในการประสานงาน มีความรู้ ความสามารถในการใช้ภาษาไทยได้ดี ทั้งทางการพูดและการเขียน มีความสามารถในการวางแผนยุทธศาสตร์

4. คุณลักษณะด้านวิชาชีพ ประกอบด้วย มีความเป็นผู้นำทางการศึกษา โดยมีความรู้ในหลักการและแนวคิดทางการศึกษาเกี่ยวกับหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การวัดและ

ประเมินผลการศึกษา มีความรู้ลึกซึ้งทางการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม มีความรู้และความสามารถในการเป็นผู้นิเทศและชี้แนะทางการศึกษา

สต็อกคิลล์ (Stogdill.1974:74-75) ได้สรุปผลการวิจัย คุณลักษณะของผู้นำไว้ 6 ด้าน คือ

1. คุณลักษณะทางกาย
2. คุณลักษณะทางสังคม
3. คุณลักษณะทางสติปัญญา
4. คุณลักษณะทางบุคลิกภาพ
5. คุณลักษณะที่เกี่ยวข้องกับงาน
6. คุณลักษณะของภูมิหลังทางสังคม

ชาอุชัย อา จินสมาจาร (2540:74-76) ให้ความเห็นว่า คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา มีดังนี้

1. คุณลักษณะความเป็นผู้นำ
2. คุณลักษณะความรู้และประสบการณ์
3. คุณลักษณะมนุษยสัมพันธ์
4. คุณลักษณะคุณธรรม
5. คุณลักษณะสุขภาพอนามัย

จากการศึกษาตามแนวความคิดของนักการศึกษาดังกล่าวข้างต้นเกี่ยวกับคุณลักษณะที่ดีและเป็นสิ่งจำเป็นของผู้บริหารสถานศึกษาหรือผู้นำทางการศึกษาในการที่จะนำไปปรับปรุงพัฒนาการบริหารสถานศึกษาให้ดียิ่งขึ้นต่อไป ซึ่งประกอบด้วยคุณลักษณะ 5 คุณลักษณะ ได้แก่ คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ คุณลักษณะด้านความเป็นผู้นำ คุณลักษณะด้านความรู้ความสามารถในการบริหาร คุณลักษณะด้านคุณธรรม คุณลักษณะด้านมนุษยสัมพันธ์ เป็นต้น ซึ่งจะกล่าวรายละเอียดในแต่ละด้าน ดังต่อไปนี้

คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ

คำว่า บุคลิกภาพ มีนักวิชาการได้ให้ความหมายไว้ต่างๆ กัน ดังต่อไปนี้

พนัส หันนาคินทร์ (2530:18) ให้ความหมายไว้ว่า บุคลิกภาพ หมายถึง ลักษณะจำเพาะของแต่ละบุคคล ซึ่งแสดงออกทางท่าทาง ความรู้สึกนึกคิด ความเฉลียวฉลาด ตลอดจนกิริยามารยาท ลักษณะนิสัย

สาโรช บัวศรี (2526:1) ให้ความเห็นไว้ว่า บุคลิกภาพ หมายถึง ลักษณะนิสัยที่เด่นประจำตัวของแต่ละบุคคล ซึ่งได้รับอิทธิพลจากหลายด้าน เช่น ประสบการณ์ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม เป็นต้น ประสมประสานรวมกันเป็นพฤติกรรมที่มีระบบแสดงออกมาเป็นเอกลักษณ์ของแต่ละบุคคล

สมบูรณ์ พรรณาภพ (2521:37-45) ให้ความเห็นว่า บุคลิกภาพประกอบด้วยคุณสมบัติต่างๆหลายประการซึ่งได้แก่ลักษณะดังต่อไปนี้

1. คุณสมบัติทางกาย รูปร่าง เป็นเครื่องทำให้เราเห็นบุคลิกภาพก่อนสิ่งอื่น
2. คุณสมบัติทางสมอง ความเฉลียวฉลาดความจำเขาวน ความมีเหตุผล
3. ความถนัดตามธรรมชาติของแต่ละบุคคลที่ไม่เหมือนกัน
4. อุปนิสัย หมายถึง ความประพฤติดี สีลธรรมจรรยาที่อยู่ในตัว บุคคล เช่น ความซื่อสัตย์ ความอ่อนโยน ฯลฯ

เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ (2522:105-112) ได้พิจารณาบุคลิกภาพใน 3 ลักษณะ คือ

1. อุปนิสัยของคน ซึ่งเป็นพื้นฐานของการแสดงพฤติกรรมอันได้แก่
  - 1.1. ความกล้ารับความรอบคอบ
  - 1.2. ความเยือกเย็นกับความเจ้าอารมณ์
  - 1.3. การคิดการณ์ไกลกับการคิดเฉพาะหน้า
  - 1.4. ความฝักใฝ่ทางศิลปะกับการเป็นนักปฏิบัติ
  - 1.5. ความเชื่อมั่นในศาสนากับความเชื่อในวิทยาศาสตร์
2. คุณสมบัติประจำตัวบุคคล ซึ่งได้แก่ รูปร่างหน้าตา กิริยาท่าทาง
3. บทบาทของบุคคล บทบาทเป็นส่วนหนึ่งของบุคลิกภาพซึ่งจะแสดงออกตาม

เพศ วัย ฐานะทางเศรษฐกิจ สังคม และตำแหน่ง

สุนทร โคตรบรรเทา (2551:25) ได้กล่าวไว้ว่า บุคลิกภาพหรือบุคลิกถัก ษณะมีความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับผู้ที่จะเป็นนักปกครอง นักบริหารและหัวหน้าหน่วยงาน บุคลิกลักษณะที่ จะต้องประกอบไปด้วยองค์ประกอบดังต่อไปนี้

1. รูปลักษณะร่างกาย บุคคลชั้นหัวหน้างาน นักปกครองและผู้บริหารจะต้องเลือก บุคคลที่มีลักษณะร่างกายสมบูรณ์ มีความสง่าผ่าเผย ไม่ เปิ่น โรคติดต่อที่สังคมรังเกียจ ปราศจาก ความพิการอย่างใดอย่างหนึ่ง

2. การแต่งกาย การแต่งกายที่เหมาะสมเรียบร้อย เป็นการส่งเสริมบุคลิกภาพทำให้ เกิดบรรยากาศในทางดี การปกครอง การบริหาร นอกจากความสุภาพเรียบร้อยแล้วการแต่งกายยัง ต้องคำนึงถึงอายุ เพศ ตำแหน่งหน้าที่ ลักษณะ ะของงานและสถานที่ที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวกับการใช้ เครื่องแต่งกาย การแต่งกายของบุคคลชั้นผู้บริหารต้องไม่เป็นเป้าสายตาของผู้พบเห็นและก่อให้เกิด วิวาทษ์วิจารณ์ในทางที่ไม่ดี

3. กิริยา ท่าทางและวาจา ทั้งสามอย่างนี้มีความสำคัญมาก ในการแสดงออกต่อ สังคมหรือที่ชุมชน ซึ่ง จะต้องดูความเหมาะสมว่างานนั้นเป็นอย่างไรและลักษณะของงานต้องการ อะไร เช่น งานแต่งงานหรืองานขึ้นบ้านใหม่ ต้องการความสนุกสนาน การแสดงออกจะต้องยิ้มแย้ม แจ่มใส ส่วนงานพิธีทางศาสนาต้องการความสงบ ไม่จำเป็นต้องแสดงออกให้มากจนเกินไป เป็นต้น

ณัฐพงษ์ ศรีสง (2551:40) กล่าวถึง คุณลักษณะของผู้นำในด้านบุคลิกภาพไว้ ดังต่อไปนี้

1. มีความเชื่อมั่นในตัวเอง
2. มีการสมาคมดี
3. ใจกว้าง
4. เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่
5. มีความเกรงใจ
6. ซื่อสัตย์
7. กระตือรือร้น
8. มีความกล้า
9. ความร่าเริง
10. มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง

11. มีอารมณ์ขัน
12. มีกิจกรรมรยาชาติ มีศีลธรรม ความสุภาพอ่อน โยน

คนัย สันตยากร (2548:34) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะด้านบุคลิกภาพของ อำนวยการ วิทยาลัย ไว้ดังต่อไปนี้

1. มีความกล้าหาญ
2. สุขภาพสมบูรณ์แข็งแรง
3. แต่งกายสุภาพ
4. มีความอดทนและอดกลั้น
5. มีความเชื่อมั่นในตัวเอง

สุมณฑา สุขเอียด (2546:23) ได้สรุปถึง คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพที่จำเป็นของ ผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย คุณลักษณะดังต่อไปนี้

1. อากัปกรณ์ ทำทาง ตลอดจนการแต่งกายดี ปฏิบัติตนเหมาะสมกับกาลเทศะ
2. มีร่างกายแข็งแรง สมบูรณ์
3. มีความเข้มแข็ง อดทน
4. มีความสุขุม เยือกเย็น
5. มีความกล้า
6. มีความเป็นคนเปิดเผย
7. มีอารมณ์ดี
8. มีความเชื่อในตนเอง
9. มีความสามารถทางด้านภาษา
10. มีความเป็นประชาธิปไตย

ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพของผู้บริหารสถานศึกษา คือ ลักษณะอันเป็นส่วนรวมของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งได้รับอิทธิพลจากสภาพแวดล้อม ทำให้แสดง ออกมาเป็นพฤติกรรมต่างๆ ดังต่อไปนี้

1. อากัปกรณ์ ทำทาง ตลอดจนการแต่งกายดี ปฏิบัติตนเหมาะสมกับกาลเทศะ
2. มีความกล้าในการตัดสินใจ กล้าคิด และกล้าทำ
3. มีความเชื่อมั่นในตนเอง

4. มีความรับผิดชอบ
5. มีความกระตือรือร้น
6. รู้จักผ่อนคลายอารมณ์เครียด มีอารมณ์ขันอยู่เสมอ
7. มีความอดทน อดกลั้น เป็นผู้มีจิตใจเข้มแข็ง
8. รู้จักใช้เหตุผลในการแก้ปัญหา โดยให้ความเป็นธรรมแก่ทุกฝ่าย
9. มีความสามารถทางด้านภาษา
10. เป็นผู้มองโลกในแง่ดี

คุณลักษณะด้านความเป็นผู้นำ

จากการศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่ามีผู้ให้ความหมายของความเป็นผู้นำหรือภาวะผู้นำ และคุณลักษณะของผู้บริหาร ดังต่อไปนี้

อุทัย หิรัญโต (2532:19) กล่าวว่า ความเป็นผู้นำ หมายถึง การใช้อิทธิพลจูงใจให้ผู้ร่วมงานหรือหมู่ผู้ตามร่วมใจกับปฏิบัติงาน เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การ โดยที่คนเหล่านั้นเห็นว่าเป็นสิ่งปรารถนา

อรุณ รักธรรม (2527:187) นิยามภาวะผู้นำ ก็คือ การที่ใช้อิทธิพลที่มีอยู่ต่อผู้บังคับบัญชาในสถานการณ์ต่างๆ เพื่อปฏิบัติและอำนวยความสะดวก โดยใช้กระบวนการต่อกันและกัน ในอันที่จะให้บรรลุเป้าหมายหรือภาวะผู้นำ ก็คือ ความสามารถของบุคคลที่จะชักจูงผู้อื่น ให้ร่วมฟังร่วมกับคนดำเนินการไปสู่จุดมุ่งหมายของตนได้

สุนทร โคตรบรรเทา (2551 :65) ได้กล่าวไว้ว่า ภาวะผู้นำ คือ ความสามารถในการใช้ศิลปะโน้มน้าวจิตใจผู้อื่นให้ร่วมมือใจปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมาย

สมพงษ์ เกษมสิน (2521:25) กล่าวว่า ภาวะผู้นำคือการที่ผู้นำใช้อิทธิพลในความสัมพันธ์ซึ่งมีอยู่ในความสัมพันธ์ ซึ่งมีอยู่ต่อผู้ใต้บังคับบัญชาในสถานการณ์ต่างๆ เพื่อปฏิบัติการและอำนวยความสะดวกโดยใช้กระบวนการติดต่อซึ่งกันและกันเพื่อมุ่งให้บรรลุผลตามเป้าหมายที่ได้วางไว้

ภิญโญ สาร (2526:344) ได้ให้ความหมายของผู้นำไว้ 3 ประการ คือ

1. ผู้นำ คือ บุคคลใดบุคคลหนึ่งในกลุ่มหลายๆ คนที่มีอำนาจ มีอิทธิพลหรือความสามารถในการจูงใจคนให้ปฏิบัติตามความคิดเห็น ความต้องการหรือคำสั่งของเขาได้ ผู้นำมีอิทธิพลเหนือการปฏิบัติตนหรือพฤติกรรมของผู้อื่น คำว่าผู้อื่นในที่นี้ไม่ได้หมายความว่าผู้อื่น “ทุกคน” ในกลุ่มที่ผู้นำคนนั้นมีส่วนร่วมเพราะภาวะผู้นำนี้ได้เกิดขึ้นโดยอาศัยหลักการ “ทั้งหมดหรือไม่มีเลย” ภาวะผู้นำที่เป็นผู้นำมากหรือน้อยไม่เกี่ยวกับจำนวนคนที่เขานำมาแต่อยู่ที่ความหมากน้อยของอำนาจอิทธิพลหรือความสามารถในการจูงใจคน

2. ผู้นำ คือ บุคคลที่มีอำนาจเหนือในการติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (Interpersonal Relation) ภาวะผู้นำเป็นกระบวนการ 2 ทาง (Two - Way Process) คือ ผู้นำมีอิทธิพลเหนือผู้ตาม และในทำนองเดียวกันบางครั้งว่ามีผู้ตามมีอิทธิพลเหนือกว่าผู้นำ ความเป็นผู้นำหรือภาวะผู้นำจึงเป็นผลรวมของทัศนคติของสมาชิกในกลุ่มคนนั่นเอง

3. ผู้นำแตกต่างจากหัวหน้า หรือผู้บริหาร คนสองคนอาจจะเป็นคนๆเดียวกันแต่ไม่จำเป็นเสมอไป หัวหน้าหรือผู้บริหารหลายคนมีอำนาจหน้าที่โดยตำแหน่ง แต่อาจไม่ใช่ผู้นำที่แท้จริงอาจเป็นคนอื่นซึ่งไม่ใช่หัวหน้าหรือผู้บริหาร แต่เขามีอำนาจมีอิทธิพลและมีความสามารถในการจูงใจคนให้ประพฤติปฏิบัติตามความคิดเห็น ความต้องการหรือคำสั่งของเขาได้ ทั้งๆที่เขาไม่มีอำนาจหน้าที่โดยตำแหน่งใดๆทั้งสิ้น

สมบุรณ์ พรรณนากพ (2521:151) เห็นว่าคุณลักษณะเกี่ยวกับความเป็นผู้นำของผู้บริหาร โรงเรียน จำแนกออกเป็นข้อย่อยต่างๆ ดังต่อไปนี้

1. ความมีชีวิตชีวา กระตือรือร้น แจ่มใส ร่าเริง ทรหดอดทน
2. ความสามารถในการวินิจฉัยสั่งการได้เฉียบขาด ทันเหตุการณ์
3. ความสามารถในการจูงใจคน
4. ความรับผิดชอบ
5. ความขยันขันแข็ง
6. ความเฉลียวฉลาด รอบคอบ ไหวพริบ
7. ความเสียสละ
8. บุคลิกภาพ การแต่งกาย หน้าตาท่าทาง และรูปร่างสง่าผ่าเผยน่าเกรงขาม

นำศรัทธาและนำเคารพ

9. มีน้ำใจเป็นประชาธิปไตย

ประถม แสงสว่าง (2523:7-8) ได้ทำการวิจัยเรื่องลักษณะของนักบริหารการศึกษา
ไทยที่พึงประสงค์ โดยเรียงลำดับแรกจาก 146 อันดับ ดังต่อไปนี้

1. กล้ายอมรับผิด เมื่อทราบว่าสิ่งใดได้สั่งหรือกระทำไปนั้นไม่ถูกต้อง ไม่เป็นผู้ยอมรับแต่ความชอบและ โยนความผิดให้ผู้อื่น
2. มีความสามารถและกล้าแสดงความคิดของตนเองต่อที่ประชุมหรือผู้อื่น
3. โอบอ้อมอารี รู้จักเสียสละ ไม่เอารัดเอาเปรียบผู้อื่น
4. มีความคิดสุขุม รอบคอบในการตัดสินใจ
5. มีความคิดลึกซึ้งและกว้างขวางมองการณ์ไกล
6. มีปฏิภาณไหวพริบ ความจำและสติปัญญาดี
7. มีความเชื่อมั่นในตนเอง
8. กระตือรือร้นในการทำงาน
9. ไม่รับสินบนหรืออาศัยอำนาจหน้าที่หาผลประโยชน์ส่วนตัว
10. ไม่หุบเบาเชื่อหรือกระทำตามคำยุแหย่โดยไม่ได้สืบสวนข้อเท็จจริง

สรุปได้ว่า คุณลักษณะด้านภาวะความเป็นผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน หมายถึง
แบบอย่างแห่งพฤติกรรมหรือสิ่งที่ปรากฏให้เห็นและชี้หรือแสดงถึงความดีหรือลักษณะประจำของ
บุคคลในส่วนที่เกี่ยวกับลักษณะ ดังต่อไปนี้

1. มีความสามารถในการชักจูงให้ผู้อื่นคล้อยตามได้
2. มีความเด็ดขาดเมื่อตัดสินใจและตัดสินใจได้แม่นยำ
3. มีความกระตือรือร้นในการทำงาน
4. ไม่หุบเบาเชื่อหรือกระทำตามคำยุแหย่โดยไม่ได้สืบสวนข้อเท็จจริง
5. กล้าแสดงความคิดเห็นของตนต่อหน้าผู้อื่นทุกโอกาส
6. สามารถควบคุมอารมณ์ของตนเองได้
7. รู้จักดิ้นรนผู้ได้บังคับบัญชาเหมาะสมกับสถานที่และโอกาส
8. ให้โอกาสเพื่อนร่วมงานได้ปฏิบัติงานตามที่เหมาะสม
9. โอบอ้อมอารี รู้จักเสียสละ ไม่เอารัดเอาเปรียบผู้อื่น
10. เป็นผู้ที่มีความเชื่อมั่นและศรัทธาต่อความสำเร็จของการทำงาน

คุณลักษณะด้านความรู้ความสามารถในการบริหาร

ความรู้ความสามารถทางการบริหาร เป็นความสามารถในการนำหลักการ ความรู้ ทฤษฎีมาประยุกต์ใช้ในการทำงานให้ประสบความสำเร็จ ซึ่งความรู้ความสามารถมี ความสำคัญ และจำเป็นมาก เพราะเป็นคุณลักษณะที่เกี่ยวข้องกับงานในหน้าที่และส่งผลต่ออาชีพผู้บริหาร โดยตรง จากการศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่ามีนักวิชาการหลายท่าน ได้กล่าวถึง คุณลักษณะด้านความรู้ความสามารถทางการบริหาร ดังต่อไปนี้

กิตติมา ปรีดีดิลก (2532:23-25) ได้กล่าวไว้ว่า ความรู้ความสามารถ หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกมาให้การทำงานบรรลุผลสำเร็จได้ คุณลักษณะด้านความรู้ความสามารถ หมายถึง สิ่งที่ปรากฏให้เห็นและชี้หรือแสดงถึงความดีหรือลักษณะประจำของบุคคล เกี่ยวกับ พฤติกรรมที่แสดงออกมาทำให้การทำงานบรรลุผลสำเร็จได้

ผู้บริหารโรงเรียน ควรมีคุณลักษณะด้านความรู้ความสามารถที่เหมาะสมกับการ ปฏิบัติงานโดยคุณลักษณะด้านความรู้ความสามารถ ซึ่งมีนักวิชาการกล่าวถึงคุณลักษณะดังต่อไปนี้

สมบูรณ์ พรธนาภพ (2521:149) เห็นว่า ความรู้และประสบการณ์ของผู้บริหาร โรงเรียน ควรแบ่งพิจารณาเป็น 2 ส่วน คือ

1. ความรอบรู้อย่างกว้างขวางในวิชาการต่างๆ โดยแบ่งออกเป็น 3 ประการ คือ
  - 1.1 ความรู้ทั่วไปที่เรียกว่าศิลปศาสตร์
  - 1.2 ความรู้ในทางวิชาชีพ
  - 1.3 ความรู้ที่เหมาะสมกับความต้องการและความสนใจ
2. ระดับและระยะเวลาของประสบการณ์ หมายถึง การนำเอาระยะเวลาของ ประสบการณ์ในการทำงาน มาเป็นเกณฑ์ในการกำหนดมาตรฐานทางความรู้ของผู้บริหาร โรงเรียน เช่น ระยะเวลาที่เรียนอยู่ในสถาบันระดับอุดมศึกษาหรือระยะเวลาของการทำงานเพราะยอมรับกัน ว่า ผู้ที่มีประสบการณ์ในอาชีพนานกว่าย่อมมีความสามารถในการประกอบอาชีพนั้นๆมากกว่า

สมพงษ์ เกษมสิน (2521:294) ได้ให้ การรับรู้ เกี่ยวกับความรู้ความสามารถของ ผู้บริหารที่จำเป็น ประกอบด้วย ความสามารถทางด้านภาษา ความสามารถในการใช้เหตุผล การจดจำแม่นยำ มีความรู้ทั่วไป มีความสามารถในการวินิจฉัยสั่งการ รู้จักยืดหยุ่น

สุมนธา สุขเอียด (2546:32) ได้ให้ การรับรู้ ว่า คุณลักษณะด้านความรู้ความสามารถทางการบริหารของผู้บริหาร ดังนี้

1. มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
2. มีความก้าวหน้าทันเหตุการณ์อยู่เสมอ
3. มีวิธีการบริหารที่ชาญฉลาด
4. มีความสามารถในการแก้ปัญหา
5. มีความสามารถในการสร้างบรรยากาศของการทำงานที่ดี
6. มีการรู้จักฟังและเลือกเอาความคิดเห็นที่ดี
7. มีความรอบรู้ในบทบาทหน้าที่
8. มีความสามารถสร้างความมั่นใจให้กับผู้ร่วมงานได้ดี
9. มีทักษะในด้านการใช้ภาษาสื่อสาร
10. มีความสามารถในการพัฒนา ปรับปรุงคน

สุภรณ์ ประดับแก้ว (2521:65-67) ได้กล่าวถึงผู้บริหารโรงเรียน ที่มีประสิทธิภาพ ต้องมีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานดังนี้ มีความสามารถในการสั่งงาน การวางตัวเป็นแบบอย่างที่ดี รับฟังคำแนะนำอย่างมีเหตุผล สร้างบรรยากาศให้ผู้ร่วมงานกล้าแสดงออก หมั่นฝึกฝนให้ผู้ร่วมงานมีความสามารถและมีผลงาน ให้คำปรึกษาด้วยความจริงใจ มีความกระตือรือร้น มีความเชื่อมั่นในตนเอง สามารถเรียนรู้สิ่งต่างๆและทันต่อเหตุการณ์

จากแนวความคิดและ การรับรู้ ต่างๆ ดังกล่าวสรุปได้ว่า คุณลักษณะด้านความรู้ความสามารถทางการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา จะต้องประกอบด้วย

1. มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
2. มีความก้าวหน้าทันเหตุการณ์ต่างๆอยู่เสมอ
3. มีวิธีการบริหารและมีความรอบรู้ในบทบาทหน้าที่อย่างดีที่สุด
4. มีความสามารถในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น
5. มีความสามารถในการสร้างบรรยากาศของการทำงานที่ดี
6. มีการรู้จักฟังและเลือกเอาความคิดเห็นที่ดีของผู้อื่นมาปรับใช้ในการบริหาร
7. มีความสามารถสร้างความมั่นใจให้กับผู้ร่วมงานได้ดีตลอดเวลา
8. มีทักษะในการพูด อ่าน เขียน ได้เป็นอย่างดี

9. มีเจตคติที่ดีต่อเพื่อนร่วมงาน

10. เป็นที่ปรึกษาของเพื่อนร่วมงานได้เป็นอย่างดี

คุณลักษณะด้านคุณธรรม

ในด้านการบริหารสถานศึกษานั้น ผู้บริหารจะต้องเป็นผู้ที่มีคุณธรรมและปฏิบัติตามคุณธรรมนั้นอย่างเคร่งครัด เพื่อเป็นตัวอย่างที่ดีแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา และแบบอย่างที่ดีแก่ลูกศิษย์ ซึ่งเป็นเยาวชนและเป็นทรัพยากรบุคคลที่มีคุณค่าในการพัฒนาประเทศชาติต่อไปในอนาคต

มีนักวิชาการหลายท่านได้อธิบายความหมายของคำว่า คุณธรรม ได้ดังต่อไปนี้

สงวน สุทธิเลิศอรุณ (2529:10) กล่าวว่า คุณธรรม หมายถึง ความงาม ความดี ของบุคคลที่กระทำไปด้วยความสำนึกในจิตใจ โดยมีเป้าหมายว่า กระทำดีหรือพฤติกรรมที่ดีซึ่งเป็นที่ยอมรับของสังคม

ธีระพล บุญสุข (2538:10) ได้ให้ความหมาย คุณธรรม คือ ความเคยชิน ในการประพฤติตรงข้ามกิเลส

ดังนั้น คุณธรรม คือ คุณภาพทางจิตใจของคนที่มีใจจดจ่อทำชั่วและทำแต่ความดี เป็นนิสัย เพราะฉะนั้น คนที่มีคุณธรรมประจำใจจะประพฤติธรรมเป็นปกติ โดยไม่ต้องมีสิ่งอื่นมา บังคับ ทำดีเพราะเห็นคุณค่าของความดี ซึ่งมีนักการศึกษาหลายท่านได้ให้ การรับรู้ เกี่ยวกับคุณลักษณะด้านคุณธรรมไว้ ดังนี้

คุณธรรมที่จำเป็นสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาในสังคมไทยนั้น ภิญโญ สาร (2526:352-354) มีความเห็นดังนี้

1. มีพรหมวิหารสี่ คือ เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา
2. มีความหนักแน่น ไม่หวั่นไหว รับฟังความคิดเห็นจากทุกฝ่าย
3. มีความยุติธรรมและให้ความเสมอภาคแก่ทุกคน
4. มีความซื่อสัตย์สุจริต

5. อ่อนหวาน นอบน้อม สุภาพ
6. อุดหนุนด้วยความเยือกเย็นต่อคำพูดที่ขัดแย้งหรือไม่เป็นมิตรทุกคน
7. เป็นตัวอย่างที่ดีทุกด้านของผู้เยาว์
8. ละเว้นจากการประพฤติก้าว ซึ่งจะทำให้สังคมรังเกียจ ตามสภาพของวัฒนธรรมไทย
9. ไม่คู่ค้าหรือกล่าวคำพรูสาวาทใดๆ ต่อผู้ได้บังคับบัญชาต่อหน้าคนอื่น
10. รู้จักถนอมน้ำใจ

ประถม แสงสว่าง (2524:14-15) กล่าวถึง คุณลักษณะของผู้บริหารที่ดีในด้านคุณธรรมไว้คือ ใจกรุณาเห็นอกเห็นใจผู้ร่วมงาน มีความยุติธรรมเป็นที่ไว้วางใจและเคารพนับถือต่อผู้ร่วมงาน เป็นที่พึ่งสามารถช่วยแก้ปัญหาได้ มีความมั่นคงทางจิตใจ

จากแนวคิดของนักวิชาการดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า คุณลักษณะด้านคุณธรรมที่สำคัญสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วยพฤติกรรมดังต่อไปนี้ คือ

1. มีเมตตา กรุณา ปราณีต่อผู้ร่วมงานและผู้อื่น
2. มีความรัก ความห่วงใยต่อผู้ร่วมงาน
3. เป็นที่พึ่งของผู้อื่นได้เมื่อมีวิกฤติที่เป็นปัญหาต้องแก้ไข
4. ถือเอาประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลัก
5. มีความยุติธรรมในความเสมอภาคของผู้ร่วมงานทุกคน
6. มีความอ่อนน้อมถ่อมตนต่อคนทั่วไป
7. มีความซื่อสัตย์สุจริต
8. รู้จักให้อภัย ไม่มีจิตใจอาฆาตพยาบาท
9. มีความเยือกเย็นและอดทนต่อคำพูดที่ขัดแย้งหรือไม่เป็นมิตร
10. มีความยุติธรรม มีเหตุผล และวางตัวเป็นกลางสม่าเสมอ

คุณลักษณะด้านมนุษยสัมพันธ์

มนุษยสัมพันธ์ (Human Relation) เป็นพฤติกรรมที่บริหารโรงเรียนต้องทำให้เกิดประโยชน์กับการบริหารงาน ซึ่งได้มีผู้ให้ความหมายที่นำศึกษาหลายท่าน ดังต่อไปนี้

ธีรวุฒิ ประทุมพนรัตน์ (2537:192) ได้ให้การรับรู้ไว้ว่า มนุษยสัมพันธ์ หมายถึง พฤติกรรมที่ผู้บริหารแสดงออกในรูปแบบของสัมพันธภาพกับบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เข้าใจและ เกิดความร่วมมือร่วมใจในการทำงานให้เกิดประโยชน์สูงสุด มีความพอใจและ ละเอียดรอบคอบในการทำงานด้วยกัน

ประทุม โปธิกุล (2545:2) ได้อธิบายไว้ว่า มนุษยสัมพันธ์เป็นศาสตร์และศิลป์ใน การเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีกับบุคคล เพื่อให้ได้มาซึ่งความรักใคร่ นับถือ ความร่วมมือ ความ จงรักภักดี และความสำเร็จ คำว่า “มนุษยสัมพันธ์” นั้นยากแก่การ ให้คำจำกัดความที่แน่นอนได้ แต่โดยทั่วไปแล้วหมายถึงการปฏิบัติที่ผู้บริหารกระทำต่อผู้ใต้บังคับบัญชาสอดคล้องกับศีลธรรม จรรยาและความเชื่อในสังคม

จากความหมายดังกล่าวสามารถสรุปได้ว่า มนุษยสัมพันธ์ หมายถึง พฤติกรรมที่ ผู้บริหารแสดงออกมาในรูปแบบของความสัม พันธ์ระหว่างบุคคล ซึ่งทำให้เกิดความเข้าใจอันดีต่อกัน เกิดความร่วมมือกันในการปฏิบัติหน้าที่ที่รับผิดชอบให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ทั้งนี้พฤติกรรม นั้นจะต้องมีความสอดคล้องกับศีลธรรม จริยธรรมและความเชื่อในสังคม

จะเห็นได้ว่ามนุษยสัมพันธ์เป็นพฤติกรรมอันหนึ่ง ของผู้บริหารโรงเรียน มีความ เกี่ยวข้องกับการบริหาร ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีคุณลักษณะทางด้านมนุษยสัมพันธ์เป็น อย่างมากเช่นกัน โดยมีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ การรับรู้เกี่ยวกับคุณลักษณะด้านมนุษยสัมพันธ์ ของผู้บริหาร ดังต่อไปนี้

สมบุรณ์ พรรณนาภพ (2521:253) กล่าวถึง ความมีมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารว่า ภาระหน้าที่ของผู้บริหารโรงเรียนนั้นเป็นทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน จำเป็นต้องติดต่อกับ บุคคลมากมาย คุณลักษณะด้านมนุษยสัมพันธ์จึงมีความสำคัญ ซึ่งประกอบด้วยลักษณะดังต่อไปนี้

1. มีใบหน้าที่ยิ้มแย้ม
2. การวางตนสม่ำเสมอ
3. รู้จักยกย่องชมเชยบุคคลอื่นในโอกาสอันเหมาะสม และแสดงออกด้วยความจริงใจ
4. รู้จักรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นและให้โอกาสผู้อื่น ได้แสดงความคิดเห็นของเขาออกมาอย่างเต็มที่

5. ความสามารถในการรู้จักปรับตัวให้เหมาะสมกับเหตุการณ์ทั่วไปที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ

6. เป็นบุคคลที่เปิดเผย พูดตรงไปตรงมา เข้าใจง่าย

7. เป็นมิตรกับบุคคลทั้งหลาย วางตัวเป็นกันเองกับบุคคลทั่วไป

สุเมธชา สุขเอียด (2546:29) ได้ให้การรับรู้ว่าคุณลักษณะด้านมนุษยสัมพันธ์ที่จำเป็นของผู้บริหารสถานศึกษา ดังนี้

1. มีความมั่นคงในอารมณ์

2. มีความเป็นกันเอง

3. มีความยิ้มแย้มแจ่มใส

4. มีการวางตัวสม่ำเสมอ

5. มีความซื่อหยุ่น

6. มีทัศนคติผู้ร่วมงานเป็นประจำ

7. มีการให้เกียรติและยกย่องผู้ร่วมงาน

8. มีความจริงใจกับผู้ร่วมงาน

9. มีการพูดจาดี มีน้ำเสียง

10. มีการรู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา

เมธี ปิณฑานนท์ (2535:249) แนะนำการสร้างและรักษามนุษยสัมพันธ์ให้คงอยู่ในห้องค์การสำหรับผู้บริหาร โรงเรียน ดังนี้

1. ผู้บริหาร โรงเรียนควรให้ผู้ใต้บังคับบัญชาพบได้ง่ายๆทั้งในเรื่องส่วนตัวและหน้าที่การงาน

2. ผู้บริหารจะต้องเป็นผู้ฟังที่ดี กระตุ้นหรือเร้าให้ผู้ใต้บังคับบัญชาพูดออกมาให้หมดเปลือก

3. ช่วยให้ผู้ใต้บังคับบัญชาได้ตัดสินใจด้วยตนเองปราศจากการบงการ

4. ยกย่องและให้เกียรติผู้ใต้บังคับบัญชา โดยเฉพาะผู้ที่ปฏิบัติงานดีเด่น

5. ให้ความรู้และแนวทางการรู้แก่ผู้ใต้บังคับบัญชา

6. กระตุ้นผู้ใต้บังคับบัญชาเกิดความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียว ทำงานโดยมุ่งเป้าหมายเดียวกันและให้ผู้ใต้บังคับบัญชาทราบถึงผลงานหรือความก้าวหน้าของงานที่ทำอยู่เสมอ

7. ต้องหมั่นศึกษาและรู้จักผู้ใต้บังคับบัญชาเป็นรายบุคคล

8. ทำให้ผู้ได้บังคับบัญชา รู้สึกว่าตนมีความสำคัญและผู้บริหารตนมีความสำคัญ แสดงความดีใจเมื่อกลับมาทำงานภายหลังการหยุดลาไป ถามทุกข์สุขของผู้ได้บังคับบัญชา
9. ทำให้ผู้ได้บังคับบัญชาสนใจงานมากขึ้น เน้นความสำคัญของงานแต่ละหน้าที่ ส่งเสริมให้แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ
10. บริหารงานด้วยความเที่ยงตรง เที่ยงธรรม เสมอต้นเสมอปลาย ปราศจากอคติ

จากการรับรู้ของนักวิชาการที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น สรุปได้ว่า คุณลักษณะด้านมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีพฤติกรรมดังต่อไปนี้

1. มีความยิ้มแย้มแจ่มใส
2. เป็นบุคคลที่เปิดเผยมุตรงไปตรงมา เข้าใจง่าย
3. ให้เกียรติและเคารพสิทธิของผู้ได้บังคับบัญชา
4. มีการรู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา
5. ใจกว้างยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น
6. ความสามารถ ในการปรับตัวให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ
7. ยกย่องและให้เกียรติผู้ได้บังคับบัญชา
8. มีความเป็นกันเองกับนักเรียนและผู้ได้บังคับบัญชา
9. มีน้ำใจต่อผู้ได้บังคับบัญชาและผู้อื่น
10. พุดจาไพเราะกับผู้ได้บังคับบัญชาและผู้อื่น

3. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาคุณลักษณะที่เป็นจริงและที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษานั้น สามารถทำได้หลายวิธี วิธีหนึ่ง que แสดงให้เห็นถึงคุณลักษณะที่เป็นจริงและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา คือเสียงสะท้อนหรือเสียงตอบรับจากผู้ได้บังคับบัญชา โดยการศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษาจากผู้ได้บังคับบัญชา ซึ่งเป็นวิธีการหนึ่งที่ผู้วิจัยสนใจที่จะทำการศึกษาเพื่อนำไปเป็นข้อมูลสำหรับการพัฒนาการปฏิบัติงาน การบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาในอนาคต ซึ่งมีผู้ที่ศึกษาในเรื่องดังกล่าวที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

ธงชัย ทองวัฒนพร (2523) ได้ทำการวิจัยเรื่อง คุณลักษณะที่เป็นจริงและที่คาดหวังของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ตาม การรับรู้ ของครู ผู้บริหารการศึกษาและนักเรียน ผลการศึกษาพบว่า ผู้บริหารการศึกษา ครู และนักเรียน มี การรับรู้ ต่อคุณลักษณะที่เป็นจริงของผู้บริหารโรงเรียน

สายันต์ นันทะเงิน (2541) ได้ทำการศึกษาความคิดเห็นของข้าราชการครู-อาจารย์ ต่อ พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดสงขลา ใน 7 ด้าน คือ การวางแผน การจัดองค์การ การบริหารงานบุคคล การ วินิจฉัยสั่งการ การประสานงาน การรายงานและการงบประมาณ พบว่า

1. ครู-อาจารย์ มีความคิดเห็นต่อพฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดสงขลา ว่า ผู้บริหารมีพฤติกรรมการบริหารโดยรวมและทุกด้านอยู่ในระดับ ปานกลาง
2. ครู-อาจารย์ ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อพฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน แต่มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในด้านการประสานงาน
3. ครู-อาจารย์ ที่มีอายุแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อพฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนโดยรวมไม่แตกต่างกัน แต่มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในด้านการจัดองค์การ
4. ครู-อาจารย์ ที่มีเพศแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อพฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนโดยรวมไม่แตกต่างกัน
5. ครู-อาจารย์ ที่มี ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อพฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนโดยรวมไม่แตกต่างกัน แต่มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในด้านการวางแผน การจัดองค์การ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคล

กมล เต๋นยุกต์ (2544) ได้ศึกษาคุณลักษณะของผู้นำท้องถิ่นที่ประชาชนในเขตเทศบาลนครตรังต้องการ พร้อมทั้งศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง พบว่า ต้องการผู้นำที่มีคุณลักษณะด้านบริหารจัดการมากที่สุด รองลงมาคือ คุณลักษณะด้านส่วนตัว และด้านการปฏิบัติงานทางการเมืองท้องถิ่น

จากการศึกษาโดยภาพรวม การที่จะได้ผู้ที่มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความรู้เรื่องประชาธิปไตยและได้รับการเลือกตั้งเข้ามาด้วยความบริสุทธิ์ยุติธรรม ไม่มีการซื้อสิทธิขายเสียง จำเป็นต้องมีเครื่องมือ คือ กฎหมาย และกลไกที่จะควบคุมการเลือกตั้งให้มีความบริสุทธิ์ ยุติธรรม และกลไกดังกล่าว สามารถควบคุมการบริหารและมีการตรวจสอบอย่างมีประสิทธิภาพ โดยประชาชนมีส่วนร่วมทุกขั้นตอน ซึ่งเป็นขบวนการของระบบประชาธิปไตย เพื่อให้ผู้นำที่ได้รับการเลือกตั้งเข้ามามีคุณลักษณะเป็นสิ่งที่ต้องการของขบวนการความสามารถบริหารตอบสนองความต้องการของประชาชนได้ทั่วถึงและเป็นธรรมอย่างแท้จริง

กานต์ชพิชชา อุทรพฤกษ์ (2541) ได้ศึกษาวิจัย คุณลักษณะของผู้บริหารที่พึงประสงค์ของข้าราชการ คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ พบว่า

1. ระดับคุณลักษณะของผู้บริหารที่พึงประสงค์ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และพบว่าด้านคุณธรรมมีค่าเฉลี่ยสูงสุด และรองลงมาได้แก่ ด้านวิชาการ ด้านการบริหารและความเป็นผู้นำและด้านมนุษยสัมพันธ์ ตามลำดับ
2. คุณลักษณะของผู้บริหารที่พึงประสงค์ตามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีเพศต่างกัน โดยรวมไม่แตกต่างกัน ด้านคุณธรรม จริยธรรมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และพบว่าเพศหญิงมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าผู้ชาย
3. คุณลักษณะของผู้บริหารที่พึงประสงค์ตามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีตำแหน่งสายงานที่ปฏิบัติต่างกัน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติและพบว่าคุณลักษณะของผู้บริหารที่พึงประสงค์ตามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีประสบการณ์ 10-20 ปี มีค่าเฉลี่ยสูงสุด
4. คุณลักษณะของผู้บริหารที่พึงประสงค์ตามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีตำแหน่งสายงานที่ปฏิบัติต่างกัน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติและพบว่ากลุ่มตัวอย่างที่ปฏิบัติงานตำแหน่งสาย ค. มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และตำแหน่งสาย ข. มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

สุมณฑา สุขเอียด (2546) ได้ศึกษา คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารตามการรับรู้ของครูอาจารย์ในเครือข่ายโรงเรียนสองแคว อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา พบว่า

1. ความต้องการของครูอาจารย์ต่อคุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียน ตาม การรับรู้ของครูอาจารย์ในเครือข่ายโรงเรียนสองแคว อยู่ในระดับมากทุกด้าน
2. ความต้องการของครูอาจารย์ต่อคุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนตาม การรับรู้ของครูอาจารย์ในเครือข่ายโรงเรียนสองแคว จัดลำดับความต้องการจากมากที่สุดตามลำดับ คือ

ด้านคุณธรรม ด้านความรู้ความสามารถทางการบริหาร ด้านบุคลิกภาพ ด้านมนุษยสัมพันธ์ และด้านวิชาการ

3. ผลการเปรียบเทียบความต้องการของครูอาจารย์ต่อคุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนตาม การรับรู้ ของครูอาจารย์ในเครือข่าย โรงเรียนส่องแสง อำเภอลาดใหญ่ จังหวัดสงขลา พบว่า

3.1 ครูอาจารย์ที่เพศ ประสบการณ์ในการทำงาน วุฒิการศึกษาต่างกัน มีความต้องการคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3.2 ครูอาจารย์ที่มีอายุแตกต่างกัน มีความต้องการคุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียน สรุปตามลำดับความถี่ของแต่ละด้าน คือ มีความสง่าผ่าเผย การให้อภัยหรือให้โอกาสปรับปรุงตนเองของผู้ร่วมงาน การปรับตัวเข้ากับบุคคลทุกระดับชั้นได้ดี สามารถบริหารงานในโรงเรียนให้บรรลุจุดมุ่งหมายอย่างแท้จริง และความรู้ความสามารถทางด้าน การวางแผนงานทางวิชาการและการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการปรับปรุงการเรียน

วิรุพท์ แสงทอง (2544) ได้ทำการศึกษาคุณลักษณะที่เป็น จริงและที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนวัดตะพงนอก ตามการรับรู้ของครูสอนโรงเรียนวัดตะพงนอก พบว่า

1. คุณลักษณะที่เป็นจริงและที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนวัดตะพงนอก ปรากฏผล 4 ด้าน ดังนี้

1.1 คุณลักษณะที่เป็นจริง ทั้งโดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก ในรายด้าน จัดลำดับคะแนนค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านลักษณะนิสัย ด้านบุคลิกภาพ ด้านความรู้และด้านทักษะ

1.2 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก แต่รายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด 1 ด้าน ได้แก่ ด้านลักษณะนิสัย ในรายด้านจัดลำดับคะแนนค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านลักษณะนิสัย ด้านบุคลิกภาพ ด้านความรู้ และด้านทักษะ

2. ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะที่เป็นจริง จำแนกตามเพศ พบว่า ครูผู้สอนเพศหญิงมีการรับรู้ต่อคุณลักษณะที่เป็นจริงของผู้บริหารโรงเรียนดีกว่าครูผู้สอนเพศชาย ครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ทำงานน้อย มีการรับรู้ต่อคุณลักษณะที่เป็นจริงของผู้บริหารโรงเรียนดีกว่าครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ในการทำงานมาก

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ จำแนกตามเพศ พบว่า ครูผู้สอนเพศหญิง มี การรับรู้ต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหาร โรงเรียนดีกว่าครูผู้สอนเพศชาย ครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ในการทำงานน้อย มีการรับรู้ต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนดีกว่าครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ในการทำงานมาก

दन्य सनतकर (2548) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง คุณลักษณะที่เป็นจริงและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้อำนวยการวิทยาลัย สังกัดสถาบันอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 3 พบว่า คุณลักษณะที่เป็นจริงของผู้อำนวยการวิทยาลัย สังกัดสถาบันอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 3 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้อำนวยการวิทยาลัย สังกัดสถาบันอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เปรียบเทียบคุณลักษณะที่เป็นจริงและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้อำนวยการวิทยาลัย สังกัดสถาบันอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 3 ตามความคิดเห็นของครูผู้สอนสังกัดสถาบันอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 3 โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ณัฐพงศ์ ศรีสง (2551) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง คุณลักษณะที่เป็นจริงและที่พึงประสงค์ของผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคนิคภาคใต้ ผลการวิจัยพบว่า

1. คุณลักษณะที่เป็นจริงและที่พึงประสงค์ของผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคนิคภาคใต้ ตามการรับรู้ของผู้ช่วยผู้อำนวยการและอาจารย์วิทยาลัยเทคนิคภาคใต้ พบว่า ด้านบุคลิกภาพ อยู่ในระดับมากและมีด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านภาวะผู้นำ และด้านความรู้ความสามารถในการบริหาร อยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ สำหรับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ พบว่า ด้านคุณธรรมจริยธรรม อยู่ในระดับมากที่สุด และมีด้านภาวะผู้นำ ด้านความรู้ความสามารถในการบริหาร ด้านมนุษยสัมพันธ์และด้านบุคลิกภาพ อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

2. เมื่อเปรียบเทียบ คุณลักษณะที่เป็นจริงของผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคนิคภาคใต้ ตามการรับรู้ของผู้ช่วยผู้อำนวยการและอาจารย์วิทยาลัยเทคนิคภาคใต้ ทั้ง 5 ด้าน พบว่า แตกต่างกันทุกด้าน สำหรับการเปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ พบว่าทุกด้าน ไม่แตกต่างกัน

3. เมื่อเปรียบเทียบ คุณลักษณะที่เป็นจริงและที่พึงประสงค์ของผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคนิคภาคใต้ ตามการรับรู้ของผู้ช่วยผู้อำนวยการ พบว่า แตกต่างกันทุกด้าน

4. เมื่อเปรียบเทียบ คุณลักษณะที่เป็นจริงและที่พึงประสงค์ของผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคนิคภาคใต้ ตามการรับรู้ของอาจารย์วิทยาลัยเทคนิคภาคใต้ พบว่า แตกต่างกันทุกด้าน

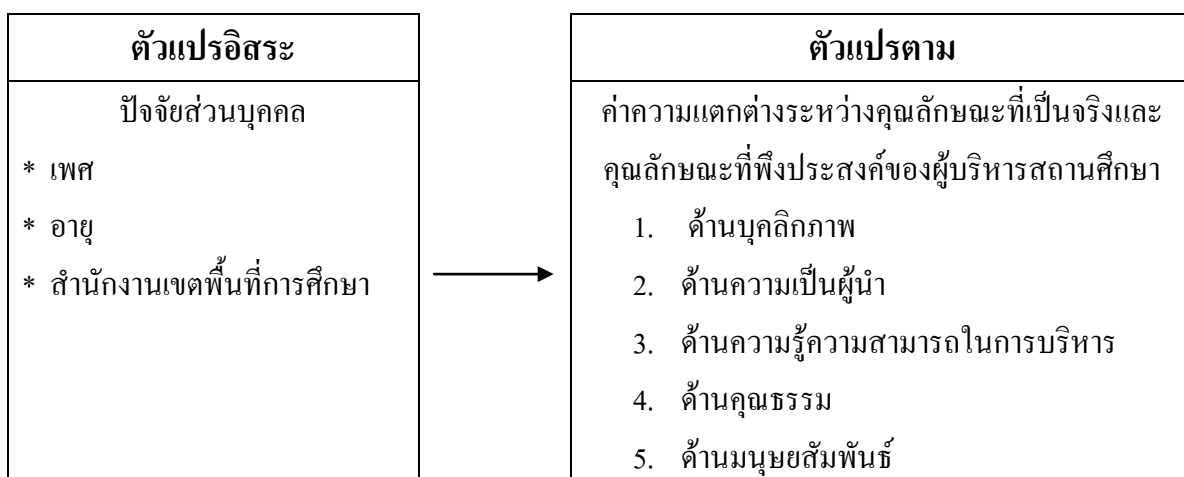
จากการศึกษาเอกสารผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาที่ปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพและประสิทธิภาพนั้น คุณลักษณะด้านต่างๆของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นสิ่งที่สนับสนุน ส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือร่วมใจอย่างจริงจังในการทำงานของบุคลากรนั่นเอง ดังนั้นผู้บริหารจึงจำเป็นที่จะต้องปรับปรุงและพัฒนาคุณลักษณะในด้านต่างๆ ของตนเองให้ถูกต้องสมบูรณ์ต่อเนื่อง เพื่อส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือในการทำงานของบุคลากรอย่างแท้จริง ให้ได้ เพื่อการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนให้บรรลุวัตถุประสงค์แท้จริงต่อไป ซึ่งคุณลักษณะทั้ง 5 ด้านดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยได้นำมาเป็นตัวแปรในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ โดยผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานว่า

(1) ระดับคุณลักษณะที่เป็นจริงและที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตาม การรับรู้เจ้าหน้าที่ธุรการโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี เขต 1, 2 และ 3 อยู่ในระดับมากขึ้นไป

(2) คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาด้านคุณธรรม ตาม การรับรู้ของเจ้าหน้าที่ธุรการโรงเรียน อยู่ในระดับที่สูงกว่าด้านอื่น ๆ (3) คุณลักษณะที่เป็นจริงและที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตาม การรับรู้ของเจ้าหน้าที่ธุรการโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี เขต 1, 2 และ 3 มีความแตกต่างกัน (4) เจ้าหน้าที่ธุรการโรงเรียนที่มีเพศ อายุ และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ต่างกัน มีการรับรู้ระหว่างคุณลักษณะที่เป็นจริงและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาแตกต่างกัน

4. กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาเอกสารผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้กรอบแนวคิดที่ใช้ในการศึกษาระหว่างตัวแปรอิสระ กับตัวแปรตาม ดังต่อไปนี้

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบสำรวจ (Survey Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาคุณลักษณะที่เป็นจริงและที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตาม การรับรู้ ของเจ้าหน้าที่ธุรการ โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1, 2 และ3 ซึ่งมีวิธีการดำเนินการดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร (Population)

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ประชากร คือ เจ้าหน้าที่ธุรการ โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1, 2 และ3 รวมทั้งสิ้น 168 คน ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนเจ้าหน้าที่ธุรการ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1, 2 และ3

สังกัด	จำนวน (คน)
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1	78
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2	56
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 3	34
รวมทั้งสิ้น	168

* ข้อมูลจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1 26 ตุลาคม 2553

1.2 กลุ่มตัวอย่าง (Sample)

ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา โดยใช้สูตรยามานะ(Yamane,1973)

$$n = \frac{N}{1+Ne^2}$$

เมื่อ n คือ ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N คือ ขนาดของประชากร

e คือ ความน่าจะเป็นของความผิดพลาดที่ยอมรับให้เกิดได้ โดยใช้ที่ 0.05

$$n = \frac{168}{1+168(0.05)^2}$$

$$n = 118.30$$

ดังนั้น ประชากรจะได้กลุ่มตัวอย่าง จากการคำนวณสูตรของยามานะ (Yamane) ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 119 คน หลังจากได้จำนวนที่ต้องการแล้วผู้วิจัยจึงกำหนดการสุ่มตัวอย่างแบบเชิงชั้น

1.3 วิธีการสุ่มตัวอย่าง

วิธีการสุ่มตัวอย่างดำเนินการโดยแบ่งประชากรออกเป็นแต่ละสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา แต่ละแห่งว่ามีจำนวนรวมเท่าใด แล้วนำจำนวนที่คำนวณได้จากสูตรยามานะ (Yamane,1973) จำนวน 119 คน มาจำแนกกลุ่มประชากรเป็นรายเขตพื้นที่ โดยใช้วิธีการสุ่มแบบเชิงชั้นโดยไม่ยึดสัดส่วน รวมทั้งหมดได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างในแต่ละสำนักงานเขตพื้นที่ ดังตารางที่ 2 ต่อจากนั้นผู้วิจัยจะสุ่มเลือกตัวอย่างแต่ละเขตพื้นที่การศึกษาโดย วิธีการสุ่มแบบเชิงชั้นโดยไม่ยึดสัดส่วน จนครบจำนวนที่ระบุไว้

ตารางที่ 2 จำแนกจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

สังกัด	จำนวนประชากร (คน)	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (คน)
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1	78	50
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2	56	35
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 3	34	34
รวมทั้งสิ้น	168	119

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 ลักษณะของเครื่องมือในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม แบ่งเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบคำถามแบบสำรวจรายการ (Check List) ซึ่งจะถามในประเด็นต่างๆ คือ เพศ อายุ และสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1, 2 และ 3

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะที่เป็นจริงและที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ตาม การรับรู้ของเจ้าหน้าที่ธุรการ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1, 2 และ 3 ใน 5 ด้าน คือ ด้านบุคลิกภาพ ด้านความเป็นผู้นำ ด้านความรู้ความสามารถในการบริหาร ด้านคุณธรรม ด้านมนุษยสัมพันธ์ จำนวน 50 ข้อคำถาม โดยแต่ละข้อคำถามจะแบ่งระดับคุณลักษณะที่เป็นจริงและที่พึงประสงค์ออกเป็น 5 ระดับ และให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความ การรับรู้หรือความคิดเห็นว่าคุณลักษณะที่เป็นจริงและที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษานั้นควรอยู่ในระดับใด โดยมีเกณฑ์ในการพิจารณาเลือกคำตอบเป็น 5 ระดับ ได้กำหนดระดับคะแนนเป็น 5, 4, 3, 2, 1, ตามเกณฑ์การวัด เจตคติของลิเคิร์ต (Likert Scale)

ระดับ 5 หมายถึง ระดับคุณลักษณะที่เป็นจริงและที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของเจ้าหน้าที่ธุรการอยู่ในระดับมากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง ระดับคุณลักษณะที่เป็นจริงและที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของเจ้าหน้าที่ธุรการอยู่ในระดับมาก

ระดับ 3 หมายถึง ระดับคุณลักษณะที่เป็นจริงและที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของเจ้าหน้าที่ธุรการอยู่ในระดับปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง ระดับคุณลักษณะที่เป็นจริงและที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของเจ้าหน้าที่ธุรการอยู่ในระดับน้อย

ระดับ 1 หมายถึง ระดับคุณลักษณะที่เป็นจริงและที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของเจ้าหน้าที่ธุรการอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นการสอบถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะอื่นๆเพิ่มเติมจำนวน 5 ข้อ เพื่อใช้ในการเป็นแนวทางในการนำไปสู่การหาคุณลักษณะที่เป็นจริงและที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งเป็นแสดงความเห็นโดยอิสระ (ปลายเปิด)

ตารางที่ 3 เกณฑ์ที่ใช้ในการแปลความหมาย

คะแนนเฉลี่ย	เกณฑ์ที่ใช้ในการแปลความหมาย
4.50 - 5.00	ระดับคุณลักษณะที่เป็นจริงและที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของเจ้าหน้าที่ธุรการ โรงเรียน อยู่ในระดับมากที่สุด
3.50 - 4.49	ระดับคุณลักษณะที่เป็นจริงและที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของเจ้าหน้าที่ธุรการ โรงเรียน อยู่ในระดับมาก
2.50 - 3.49	ระดับคุณลักษณะที่เป็นจริงและที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของเจ้าหน้าที่ธุรการ โรงเรียน อยู่ในระดับปานกลาง
1.50 - 2.49	ระดับคุณลักษณะที่เป็นจริงและที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของเจ้าหน้าที่ธุรการ โรงเรียน อยู่ในระดับน้อย
1.00 - 1.49	ระดับคุณลักษณะที่เป็นจริงและที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของเจ้าหน้าที่ธุรการ โรงเรียน อยู่ในระดับน้อยที่สุด

2.2 วิธีการสร้างเครื่องมือและการหาคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ทำการสร้างเครื่องมือโดยมีลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้

2.2.1 ศึกษาค้นคว้าจากตำรา เอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแล้วนำมาร่างเป็นแบบสอบถามตามแบบแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

2.2.2 นำแบบสอบถามที่ได้ร้งนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อพิจารณาความเหมาะสมพร้อมทั้งให้คำแนะนำในการปรับปรุงแก้ไข

2.2.3 ปรับปรุงแบบสอบถามตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาและนำแบบสอบถามที่จัดทำขึ้นไปทดลองใช้ (Try - Out) กับเจ้าหน้าที่ธุรการ โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1, 2 และ 3 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ชุด แล้วนำแบบสอบถามไปหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (The Coefficient of Alpha) ของ ครอนบาค (Cronbach) ในภาพรวม เท่ากับ .975 เมื่อพิจารณาเป็นด้านด้านบุคลิกภาพ เท่ากับ .784 ด้านความเป็นผู้นำ เท่ากับ .785 ด้านความรู้ความสามารถในการบริหาร เท่ากับ .749 ด้านคุณธรรม เท่ากับ .729 และด้านมนุษยสัมพันธ์ เท่ากับ .763

2.2.4 นำแบบสอบถามที่ผ่านการทดลองใช้แล้ว มาปรับปรุงให้สมบูรณ์เสนออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบขั้นสุดท้าย

2.2.5 จัดทำเป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มประชากรตัวอย่างที่ต้องการศึกษา

2.2.6 นำแบบสอบถามไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มประชากรตัวอย่างที่ต้องการศึกษาต่อไป

3. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการตามลำดับขั้นตอน ดังต่อไปนี้

3.1 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามและทำการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง

3.3 นำข้อมูลจากแบบสอบถามที่ได้คืนมาวิเคราะห์เพื่อสรุปผลและอภิปรายผล

4. การวิเคราะห์ข้อมูล วิธีการทางสถิติต่างๆที่ใช้

เมื่อได้แบบสอบถามกลับคืนมาทั้งหมดและได้ทำการตรวจสอบความถูกต้องเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูล ตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

4.1 ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามที่เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างวิเคราะห์ข้อมูล โดยการแจกแจงความถี่ ร้อยละ และค่าเฉลี่ย

4.2 ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะที่เป็นจริงและที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา จะวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistical Package

for Social Science) วิเคราะห์โดยใช้การแจกแจงความถี่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างคุณลักษณะที่เป็นจริงและที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาด้วย t-test และ F-test และทำการทดสอบสมมติฐาน โดยวิธีการของเซฟเฟ้ (Scheffe') โดยวิเคราะห์เป็นรายด้าน แล้วนำมาเสนอในรูปแบบของตารางพร้อมประกอบคำบรรยาย

4.3 ตอนที่ 3 สรุปข้อเสนอแนะอื่นเกี่ยวกับคุณลักษณะที่เป็นจริงและที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาจำแนกรายด้าน โดยการสังเคราะห์แบบสอบถามปลายเปิด ในรูปของความถี่

บทที่ 4

ผลการศึกษา

การศึกษาวิ จัยเรื่องคุณลักษณะที่เป็นจริงและที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตาม การรับรู้ ของเจ้าหน้าที่ธุรการโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1 มีผลการศึกษาวิ จัยโดยแบ่งออกเป็น 5 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 การวิเคราะห์เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 การวิเคราะห์ระดับและการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างคุณลักษณะที่เป็นจริงและที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตาม การรับรู้ของเจ้าหน้าที่ธุรการโรงเรียน

ส่วนที่ 3 การวิเคราะห์เปรียบเทียบระหว่างคุณลักษณะที่เป็นจริง และที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตาม การรับรู้ของเจ้าหน้าที่ธุรการโรงเรียน ตามปัจจัยส่วนบุคคล (เพศ อายุ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา)

ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของเจ้าหน้าที่ธุรการโรงเรียน

ส่วนที่ 1 การวิเคราะห์เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

	ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
n = 119			
เพศ			
ชาย		40	33.6
หญิง		79	66.4
อายุ			
ต่ำกว่า 29 ปี		66	55.5
29 ปี ขึ้นไป		53	44.5

n = 119

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี		
เขต 1	50	42.0
เขต 2	35	29.4
เขต 3	34	28.6

จากตารางที่ 4 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย

เพศ ของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 79 คน คิดเป็นร้อยละ 66.4 และ เพศชาย จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 33.6

อายุ ของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ อยู่ที่อายุ ต่ำกว่า 29 ปี จำนวน 66 คน คิดเป็นร้อยละ 55.5 รองลงมา อายุ 29 ปี ขึ้นไป จำนวน 53 คน คิดเป็นร้อยละ 44.5

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ของกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1 จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 42.0 รองลงมา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 29.4 และ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 3 จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 28.6

ส่วนที่ 2 การวิเคราะห์ระดับและ การวิเคราะห์เปรียบเทียบ ความแตกต่างระหว่างคุณลักษณะที่เป็นจริงและที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของเจ้าหน้าที่ธุรการโรงเรียน

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับและความแตกต่างระหว่างคุณลักษณะที่เป็นจริงของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของเจ้าหน้าที่ธุรการโรงเรียน

คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา	ระดับคุณลักษณะที่เป็นจริง และที่พึงประสงค์ของผู้บริหาร สถานศึกษา			ความแตกต่างระหว่าง คุณลักษณะที่เป็นจริง และที่พึงประสงค์ของ ผู้บริหารสถานศึกษา	
	$\bar{X}$	S.D	ระดับ	$\bar{X}$	S.D
1. ด้านบุคลิกภาพ					
คุณลักษณะที่เป็นจริง	3.82	.898	มาก	-.73	.783
คุณลักษณะที่พึงประสงค์	4.54	.586	มากที่สุด		
2. ด้านความเป็นผู้นำ					
คุณลักษณะที่เป็นจริง	3.81	.871	มาก	-.70	.718
คุณลักษณะที่พึงประสงค์	4.49	.668	มาก		
3. ด้านความรู้ความสามารถในการบริหาร					
คุณลักษณะที่เป็นจริง	3.74	1.012	มาก	-.68	.723
คุณลักษณะที่พึงประสงค์	4.46	.690	มาก		
4. ด้านคุณธรรม					
คุณลักษณะที่เป็นจริง	3.95	.889	มาก	-.69	.737
คุณลักษณะที่พึงประสงค์	4.65	.551	มากที่สุด		
5. ด้านมนุษยสัมพันธ์					
คุณลักษณะที่เป็นจริง	3.92	.849	มาก	-.66	.691
คุณลักษณะที่พึงประสงค์	4.58	.580	มากที่สุด		
รวม					
คุณลักษณะที่เป็นจริง	3.84	.734	มาก	-.69	.730
คุณลักษณะที่พึงประสงค์	4.54	.615	มากที่สุด		

จากตารางที่ 5 ระดับ คุณลักษณะที่เป็นจริงและที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ในภาพรวม พบว่า คุณลักษณะที่เป็นจริงอยู่ในระดับมาก และคุณลักษณะที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด โดยค่าเฉลี่ยของระดับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มากกว่า ค่าเฉลี่ยของระดับคุณลักษณะที่เป็นจริง (4.54,3.84) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า คุณลักษณะที่เป็นจริงอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยคุณลักษณะที่เป็นจริงด้านคุณธรรมมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าด้านอื่นๆ สำหรับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านบุคลิกภาพ ด้านคุณธรรม ด้านมนุษยสัมพันธ์ อยู่ในระดับมากที่สุดเช่นกัน และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านความเป็นผู้นำ และด้านความรู้ความสามารถในการบริหารอยู่ในระดับมาก และสำหรับความแตกต่างระหว่างคุณลักษณะที่เป็นจริงและที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของเจ้าหน้าที่ธุรการ โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1 , 2 และ 3 ในภาพรวม พบว่า ความแตกต่างระหว่างคุณลักษณะที่เป็นจริงและที่พึงประสงค์มีค่าเฉลี่ย ที่มีความแตกต่างกัน ที่ .69 และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านบุคลิกภาพ มีค่าเฉลี่ยความแตกต่างสูงสุด กว่า ด้านความเป็นผู้นำ ด้านคุณธรรม ด้านความรู้ความสามารถในการบริหาร และด้านมนุษยสัมพันธ์ตามลำดับ (-.73,-.70,-.69,-.68,-.66)

ส่วนที่ 3 การวิเคราะห์เปรียบเทียบระหว่างคุณลักษณะที่เป็นจริงและที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของเจ้าหน้าที่ธุรการโรงเรียน ตามปัจจัยส่วนบุคคล (เพศ อายุ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา)

ตารางที่ 6 การเปรียบเทียบระหว่างคุณลักษณะที่เป็นจริงของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของเจ้าหน้าที่ธุรการ โรงเรียน ตามปัจจัยด้านเพศ

คุณลักษณะของ ผู้บริหารสถานศึกษา	หญิง (n = 79)		ชาย (n = 40)		t/F	P-value
	$\bar{X}$	S.D	$\bar{X}$	S.D		
1. ด้านบุคลิกภาพ						
ที่เป็นจริง	3.87	.921	3.73	.844	-1.002	.318
ที่พึงประสงค์	4.49	.602	4.60	.545	1.209	.299

ตารางที่ 6 (ต่อ)

คุณลักษณะของ ผู้บริหารสถานศึกษา	หญิง (n = 79)		ชาย (n = 40)		t/F	P-value
	$\bar{X}$	S.D	$\bar{X}$	S.D		
2. ด้านความเป็นผู้นำ						
ที่เป็นจริง	3.87	.861	3.68	.878	-1.394	.166
ที่พึงประสงค์	4.46	.630	4.56	.560	.959	.336
3. ด้านความรู้ความสามารถ ในการบริหาร						
ที่เป็นจริง	3.85	.902	3.50	.925	-2.404	.018
ที่พึงประสงค์	4.44	.653	4.53	1.678	.866	.388
4. ด้านคุณธรรม						
ที่เป็นจริง	3.95	.895	4.74	.878	.070	.945
ที่พึงประสงค์	4.61	.574	4.72	.496	1.193	.235
5. ด้านมนุษยสัมพันธ์						
ที่เป็นจริง	3.95	.815	3.85	.911	-.664	.508
ที่พึงประสงค์	4.52	.599	4.69	.524	1.867	.064

จากตารางที่ 6 การเปรียบเทียบคุณลักษณะที่เป็นจริงและที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตาม การรับรู้ของเจ้าหน้าที่ธุรการโรงเรียน ตามปัจจัยด้านเพศ เมื่อพิจารณา รายด้านโดยภาพรวม พบว่า เจ้าหน้าที่ธุรการโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปัตตานี เขต 1,2 และ 3 ที่มีเพศที่ต่างกันมี การรับรู้ต่อคุณลักษณะที่เป็นจริง ของผู้บริหารสถานศึกษาด้านบุคลิกภาพ ด้านความเป็น ผู้นำ ด้านคุณธรรม และมนุษยสัมพันธ์ ไม่ แตกต่างกัน และเจ้าหน้าที่ธุรการโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ปัตตานี เขต 1,2 และ 3 ที่มีเพศที่ต่างกันมี การรับรู้ต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหาร สถานศึกษาด้านบุคลิกภาพ ด้านความเป็นผู้นำ ด้านความรู้ความสามารถในการบริหาร ด้านคุณธรรม และมนุษยสัมพันธ์ ไม่แตกต่างกัน แต่เจ้าหน้าที่ธุรการโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1,2 และ 3 ที่มีเพศที่ต่างกันมีการรับรู้คุณลักษณะที่เป็นจริง ของผู้บริหารด้านความรู้คว ามสามารถในการบริหาร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ ระดับ .05

ตารางที่ 7 การเปรียบเทียบระหว่างคุณลักษณะที่เป็นจริงและที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของเจ้าหน้าที่ธุรการโรงเรียน ตามปัจจัยด้านอายุ

คุณลักษณะของ ผู้บริหารสถานศึกษา	ต่ำกว่า 29 ปี		29 ปี ขึ้นไป		t/F	P-value
	(n = 66)		(n = 53)			
	$\bar{X}$	S.D	$\bar{X}$	S.D		
1. ด้านบุคลิกภาพ						
ที่เป็นจริง	3.78	.825	3.87	.682	-.647	.519
ที่พึงประสงค์	4.56	.468	4.49	.509	.730	.467
2. ด้านความเป็นผู้นำ						
ที่เป็นจริง	3.82	.754	3.79	.698	.245	.807
ที่พึงประสงค์	4.55	.515	4.41	.548	1.456	.148
3. ด้านความสามารถในการบริหาร						
ที่เป็นจริง	3.73	.775	3.74	.793	-.049	.961
ที่พึงประสงค์	4.53	.565	4.39	.535	1.417	.159
4. ด้านคุณธรรม						
ที่เป็นจริง	3.96	.816	3.94	.744	.937	.080
ที่พึงประสงค์	6.94	.465	4.60	.510	1.027	.921
5. ด้านมนุษยสัมพันธ์						
ที่เป็นจริง	3.96	.703	3.86	.787	.724	.470
ที่พึงประสงค์	4.63	.473	4.51	.524	1.271	.206

จากตารางที่ 7 การเปรียบเทียบคุณลักษณะที่เป็นจริงของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของเจ้าหน้าที่ธุรการโรงเรียน ตามปัจจัยด้านอายุ เมื่อพิจารณารายด้าน โดยภาพรวม พบว่าเจ้าหน้าที่ธุรการโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1,2 และ 3 ที่มีอายุที่ต่างกันมีการรับรู้ต่อคุณลักษณะที่เป็นจริงและที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาด้านบุคลิกภาพ ด้านความเป็นผู้นำ ด้านความรู้ความสามารถในการบริหาร ด้านคุณธรรม และ ด้านมนุษยสัมพันธ์ ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 8 การเปรียบเทียบระหว่างคุณลักษณะที่เป็นจริงและที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตาม การรับรู้ของเจ้าหน้าที่ธุรการโรงเรียน ตามปัจจัยด้าน เขตพื้นที่การศึกษา

คุณลักษณะของ ผู้บริหารสถานศึกษา	เขต 1		เขต 2		เขต 3		t/F	เปรียบเทียบรายคู่
	(n = 50)		(n = 35)		(n = 34)			
	$\bar{X}$	S.D	$\bar{X}$	S.D	$\bar{X}$	S.D		
1. ด้านบุคลิกภาพ								
ที่เป็นจริง	3.77	.837	4.29	.538	3.43	.594	13.410*	เขต 1 แตกต่างกับ เขต 2 และ เขต 2 แตกต่างกับ เขต 3
ที่พึงประสงค์	4.42	.614	4.84	.224	4.37	.291	12.260*	เขต 1 แตกต่างกับ เขต 2 และ เขต 2 แตกต่างกับ เขต 3
2. ด้านความเป็นผู้นำ								
ที่เป็นจริง	3.79	.840	4.21	.639	3.42	.305	12.162*	เขต 1 แตกต่างกับ เขต 2 และ เขต 2 แตกต่างกับ เขต 3
ที่พึงประสงค์	4.42	.638	4.80	.337	4.28	.368	10.642*	เขต 1 แตกต่างกับ เขต 2 และ เขต 2 แตกต่างกับ เขต 3
3. ด้านความสามารถใน								
การบริหาร								
ที่เป็นจริง	3.72	.906	4.17	.712	3.31	.232	12.314*	เขต 1 แตกต่างกับ เขต 2 , เขต 1 แตกต่างกับ เขต 3 และ เขต 2 แตกต่างกับ เขต 3
ที่พึงประสงค์	4.47	.626	4.83	.324	4.08	.338	21.100*	เขต 1 แตกต่างกับ เขต 2 , เขต 1 แตกต่างกับ เขต 3 และ เขต 2 แตกต่างกับ เขต 3

ตารางที่ 8 (ต่อ)

คุณลักษณะของ ผู้บริหารสถานศึกษา	เขต 1		เขต 2		เขต 3		t/F	เปรียบเทียบรายคู่
	(n = 50)		(n = 35)		(n = 34)			
	$\bar{X}$	S.D	$\bar{X}$	S.D	$\bar{X}$	S.D		
4. ด้านคุณธรรม								
ที่เป็นจริง	3.80	9.333	4.35	6.363	3.77	4.893	7.017*	เขต 1 แตกต่างกับ เขต 2 และ เขต 2 แตกต่างกับ เขต 3
ที่พึงประสงค์	4.49	5.948	4.84	2.983	3.85	46.94	6.004*	เขต 1 แตกต่างกับ เขต 2 และ เขต 2 แตกต่างกับ เขต 3
5. ด้านมนุษยสัมพันธ์								
ที่เป็นจริง	3.75	8.721	4.36	6.183	3.71	3.748	10.394*	เขต 1 แตกต่างกับ เขต 2 และ เขต 2 แตกต่างกับ เขต 3
ที่พึงประสงค์	4.46	6.053	4.84	2.53	4.48	4.130	7.805*	เขต 1 แตกต่างกับ เขต 2 และ เขต 2 แตกต่างกับ เขต 3

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 8 การเปรียบเทียบระหว่างคุณลักษณะที่เป็นจริงและที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของเจ้าหน้าที่ธุรการ โรงเรียน ตามปัจจัยด้านสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ในภาพรวม พบว่า เจ้าหน้าที่ธุรการ โรงเรียนที่สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาที่ต่างกันมีค่าเฉลี่ยการรับรู้ต่อคุณลักษณะที่เป็นจริงและที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาแตกต่างกัน โดยเจ้าหน้าที่ธุรการ โรงเรียนที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 มีการรับรู้ต่อคุณลักษณะที่เป็นจริงและที่พึงประสงค์ด้านบุคลิกภาพ ด้านความเป็นผู้นำ ด้านความรู้ความสามารถในการบริหาร ด้านคุณธรรม และด้านมนุษยสัมพันธ์สูงกว่าเจ้าหน้าที่ธุรการ โรงเรียนที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1 และเขต 3 อย่างไรก็ตาม เมื่อทำการทดสอบความแตกต่างของการรับรู้ของเจ้าหน้าที่ธุรการ โรงเรียนที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาต่างกันต่อคุณลักษณะที่เป็นจริงและที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่าคุณลักษณะที่เป็นจริงและที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านบุคลิกภาพ ด้านความเป็นผู้นำ ด้านคุณธรรม และด้านมนุษยสัมพันธ์ มีจำนวน 2 คู่ ที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คุณลักษณะที่เป็นจริงและที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านความรู้ความสามารถในการบริหาร มีจำนวน 3 คู่ ที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05

ส่วนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของเจ้าหน้าที่ธุรการโรงเรียน

ผลจากการวิเคราะห์คำถามปลายเปิด เกี่ยวกับข้อเสนอแนะอื่นๆ เพิ่มเติมเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของเจ้าหน้าที่ ธุรการ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1, 2 และ 3

ตารางที่ 9 การวิเคราะห์ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของเจ้าหน้าที่ธุรการ โรงเรียน

ข้อเสนอแนะ	จำนวน (คน)
ด้านบุคลิกภาพ	
- ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีอารมณ์ที่เย็นสุ่ม	14
- ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีความยิ้มแย้มแจ่มใส	13

ตารางที่ 9 (ต่อ)

ข้อเสนอแนะ	จำนวน (คน)
- ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีบุคลิกภาพที่ดีมีความเหมาะสมกับทุกสถานการณ์	7
ด้านความเป็นผู้นำ	
- ผู้บริหารสถานศึกษาควรเปิด โอกาสให้ผู้ได้บังคับบัญชาได้ปฏิบัติงานตามที่ เหมาะสม	34
- ผู้บริหารสถานศึกษาควรเป็นคนที่มีเหตุผล	31
- ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีความเป็นผู้นำสูง กล้าแสดงออก	19
ด้านความสามารถในการบริหาร	9
- ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความรับผิดชอบในการแก้ไขปัญหาต่างๆในหน้าที่ โดยไม่ละเลยและละทิ้งปัญหาโดยไม่ได้รับการแก้ไข	3
- ผู้บริหาร สถานศึกษาต้องมีความเข้าใจเรื่องงานวิชาการให้มาก	
ด้านคุณธรรม	
- ผู้บริหารสถานศึกษาต้องเป็นคนตรงไปตรงมา ซื่อสัตย์ ไม่คดโกงและใช้อำนาจ โดยมิชอบ	31
- ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความเป็นกลาง ไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง	12
ด้านมนุษยสัมพันธ์	
- ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีมนุษยสัมพันธ์กับผู้ได้บังคับบัญชาและผู้อื่น	21
- ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความเป็นกันเองกับผู้ได้บังคับบัญชา	18

จากตารางที่ 9 การวิเคราะห์ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์
ของผู้บริหารสถานศึกษาตาม การรับรู้ ของเจ้าหน้าที่ธุรการ โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1, 2 และ 3 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า

1. ด้านบุคลิกภาพ เจ้าหน้าที่ธุรการโรงเรียน ได้ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับ
คุณลักษณะที่พึงประสงค์ คือ ผู้ บริหารสถานศึกษาควรมีอารมณ์ที่เย็นสุขุม รองลงมาผู้บริหาร
สถานศึกษาควรมีความขี้มเข้มแจ่มใส และผู้บริหารสถานศึกษาควรมีบุคลิกภาพที่ดีมีความ
เหมาะสมกับทุกสถานการณ์ ตามลำดับ(14,13,7)

2. ด้านความเป็นผู้นำ เจ้าหน้าที่ธุรการโรงเรียน ได้ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ คือ ผู้บริหารสถานศึกษาควรเปิดโอกาสให้ผู้ได้บังคับบัญชาได้ปฏิบัติงานตามที่เหมาะสม รองลงมา ผู้บริหารสถานศึกษาควรเป็นคนที่มีความประพฤติดี ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีความเป็นผู้นำสูง กล่าวแสดงออก(34,31,19)

3. ด้านความรู้ความสามารถ สามารถในการบริหาร เจ้าหน้าที่ธุรการโรงเรียน ได้ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ คือ ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความรับผิดชอบในการแก้ไขปัญหาต่างๆในหน้าที่โดยไม่ละเลยและละทิ้งปัญหาโดยไม่ได้รับการแก้ไข รองลงมา ผู้บริหาร สถานศึกษาต้องมีความเข้าใจเรื่องงานวิชาการให้มาก(9,3)

4. ด้านคุณธรรม เจ้าหน้าที่ธุรการโรงเรียน ได้ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ คือ ผู้บริหารสถานศึกษาต้องเป็นคนตรงไปตรงมา ซื่อสัตย์ ไม่คดโกงและใช้อำนาจโดยมิชอบ รองลงมา ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความเป็นกลาง ไม่ ฝักใฝ่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง (31,12)

5. ด้านมนุษยสัมพันธ์ เจ้าหน้าที่ธุรการโรงเรียน ได้ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ คือ ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีมนุษยสัมพันธ์กับผู้ได้บังคับบัญชาและผู้อื่น รองลงมา ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความเป็นกันเองกับผู้ได้บังคับบัญชา(21,18)

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาคุณลักษณะที่เป็นจริงและที่พึงประสงค์ของ ผู้บริหารสถานศึกษา ตามการรับรู้ของเจ้าหน้าที่ธุรการ โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปัตตานี เขต 1,2 และ 3 ในบทนี้ขอเสนอ วัตถุประสงค์ของการวิจัย สมมติฐานการ วิจัย ประชากร เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับคุณลักษณะที่เป็นจริงและ ที่พึงประสงค์ของผู้บริหาร สถานศึกษาตาม การรับรู้ ของเจ้าหน้าที่ธุรการ โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปัตตานี เขต 1, 2 และ 3
2. เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างคุณลักษณะที่เป็นจริงและที่พึงประสงค์ ของผู้บริหารสถานศึกษาตาม การรับรู้ ของเจ้าหน้าที่ธุรการ โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1, 2 และ 3
3. เพื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะที่เป็นจริงและที่พึงประสงค์ของผู้บริหาร สถานศึกษาตามการรับรู้ของเจ้าหน้าที่ธุรการ โรงเรียน 3 ที่มีเพศ อายุ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ต่างกัน

สมมติฐานการวิจัย

1. ระดับคุณลักษณะที่เป็นจริงและที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตาม การ รับรู้เจ้าหน้าที่ธุรการ โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี เขต 1, 2 และ 3 อยู่ใน ระดับ มากขึ้นไป

2. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านคุณธรรม ตาม การรับรู้ของเจ้าหน้าที่ธุรการ โรงเรียน อยู่ในระดับที่สูงกว่าด้านอื่นๆ

3. คุณลักษณะที่เป็นจริงและที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตาม การรับรู้ของเจ้าหน้าที่ธุรการ โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี เขต 1, 2 และ 3 มีความแตกต่างกัน

4. เจ้าหน้าที่ธุรการ โรงเรียนที่มีเพศ อายุ และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาต่างกัน มีการรับรู้ ระหว่างคุณลักษณะที่เป็นจริงและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาแตกต่างกัน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาวิจัยในครั้งนี้เป็นเจ้าหน้าที่ธุรการ โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1, 2 และ 3 จำนวน 119 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม แบ่งเป็น 3 ตอน ที่รวบรวมข้อมูลจากเจ้าหน้าที่ธุรการ โรงเรียน

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบคำถามแบบสำรวจรายการ (Check List) ซึ่งจะถามในประเด็นต่างๆ คือ เพศ อายุ และเขตพื้นที่การศึกษา

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะที่เป็นจริง และที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ตาม การรับรู้ของเจ้าหน้าที่ธุรการ โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1, 2 และ 3 จำนวน 50 ข้อคำถาม ใน 5 ด้าน คือ

1. ด้านบุคลิกภาพ
2. ด้านความเป็นผู้นำ
3. ด้านความรู้ความสามารถในการบริหาร

4. ด้านคุณธรรม
5. ด้านมนุษยสัมพันธ์

โดยแต่ละข้อคำถามจะแบ่งระดับคุณลักษณะที่เป็นจริงและที่พึงประสงค์ออกเป็น 5 ระดับ และให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความการรับรู้หรือความคิดเห็นว่าคุณลักษณะที่เป็นจริงและที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษานั้นควรอยู่ในระดับใด โดยมีเกณฑ์ในการพิจารณาเลือกคำตอบเป็น 5 ระดับ ได้กำหนดระดับคะแนนเป็น 5, 4, 3, 2, 1, ตามเกณฑ์การวัด เจตคติของลิเคอร์ท (Likert Scale)

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ เป็นแบบปลายเปิด เพื่อให้ผู้ตอบแสดง การรับรู้ที่มีต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้ บริหารสถานศึกษาเป็นการเพิ่มเติม

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) เพื่อพิจารณาปรับปรุงแก้ไขและให้ข้อเสนอแนะกับเจ้าหน้าที่ธุรการ โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปัตตานี เขต 1, 2 และ 3 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ปรากฏว่า ได้ แล้วนำแบบสอบถามไปหาค่าความค่าความเชื่อมั่น (Reliability) เท่ากับ .975 โดยแยกเป็นด้าน คือ ด้านบุคลิกภาพ เท่ากับ .784 ด้านความเป็นผู้นำ เท่ากับ .785 ด้านความรู้ความสามารถในการบริหาร เท่ากับ .749 ด้านคุณธรรม เท่ากับ .729 และด้านมนุษยสัมพันธ์ เท่ากับ .763 หลังจากนั้นได้นำแบบสอบถามไปเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อนำมาวิเคราะห์ต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล สำหรับการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการ นำแบบสอบถามและทำการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง ได้รับแบบสอบถามคืนครบ 119 ชุด จาก 119 คน คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์ โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistical Package for Social Science) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาคำตอบ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test และ F-test และทำการทดสอบสมมติฐานโดยวิธีการของเซฟเฟ (Scheffe') โดยวิเคราะห์เป็นรายด้าน แล้วนำมาเสนอในรูปแบบของตารางพร้อมประกอบคำบรรยาย

สรุปผลการวิจัย

จากการเก็บรวมข้อมูลสามารถนำมาวิเคราะห์และสรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อยู่ระหว่างอายุ ต่ำกว่า 29 ปี และส่วนใหญ่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1

2. การวิเคราะห์ระดับและการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่าง

คุณลักษณะที่เป็นจริงและที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตาม การรับรู้ของเจ้าหน้าที่ธุรการโรงเรียน

ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะที่เป็นจริงของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับ มากที่สุด โดยมี การรับรู้ ต่อคุณลักษณะที่เป็นจริงของผู้บริหารอยู่ในระดับมากทุกด้าน และด้านคุณธรรมเป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าด้านอื่นๆ และมี การรับรู้ ต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ด้านบุคลิกภาพ ด้านความเป็นผู้นำ ด้านคุณธรรม ด้านมนุษยสัมพันธ์อยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านคุณธรรมเป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าด้านอื่นๆ และด้านความรู้ความสามารถในการบริหาร อยู่ในระดับมาก และมี ค่าเฉลี่ยความแตกต่างระหว่างคุณลักษณะที่เป็นจริงและที่พึงประสงค์ที่ .69 ซึ่งเจ้าหน้าที่ธุรการโรงเรียน มีการรับรู้ว่าคุณลักษณะที่เป็นจริงและที่พึงประสงค์ของผู้บริหารด้านบุคลิกภาพมีค่าเฉลี่ยความแตกต่างสูงกว่าด้านอื่นๆ รองลงมา ด้านความเป็นผู้นำ ด้านคุณธรรม ด้านความรู้ความสามารถในการบริหาร และด้านมนุษยสัมพันธ์

3. การวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างคุณลักษณะที่เป็นจริงและที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของเจ้าหน้าที่ธุรการโรงเรียน ตามปัจจัยส่วนบุคคล (เพศ อายุ เขตพื้นที่การศึกษา)

เพศ พบว่าเจ้าหน้าที่ธุรการโรงเรียนที่มีเพศต่างกัน มี การรับรู้ต่อคุณลักษณะที่เป็นจริงและที่พึงประสงค์ ด้านบุคลิกภาพ ด้านความเป็นผู้นำ ด้านความรู้ความสามารถในการบริหาร ด้านคุณธรรม และด้านมนุษยสัมพันธ์ ไม่แตกต่างกัน และสำหรับคุณลักษณะที่เป็นจริงด้านความรู้ความสามารถในการบริหาร เจ้าหน้าที่ธุรการ โรงเรียนที่เพศต่างกันมี การรับรู้ที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อายุ พบว่า เจ้าหน้าที่ธุรการโรงเรียนที่มีเพศต่างกัน มี การรับรู้ต่อคุณลักษณะที่เป็นจริงและที่พึงประสงค์ ด้านบุคลิกภาพ ด้านความเป็นผู้นำ ด้านความรู้ความสามารถในการบริหาร ด้านคุณธรรม และด้านมนุษยสัมพันธ์ ไม่แตกต่างกัน

เขตพื้นที่การศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีเขตพื้นที่การศึกษาที่แตกต่างกัน มีการรับรู้ต่อคุณลักษณะที่เป็นจริงและที่พึงประสงค์แตกต่างกัน ทุกด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

อภิปรายผลการวิจัย

1. การวิเคราะห์ระดับและการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างคุณลักษณะที่เป็นจริงและที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของเจ้าหน้าที่ ธุรการโรงเรียน

1.1 ผลการวิเคราะห์ระดับระหว่างคุณลักษณะที่เป็นจริงและที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของเจ้าหน้าที่ธุรการโรงเรียน คุณลักษณะที่เป็นจริงของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านบุคลิกภาพ ด้านความเป็นผู้นำ ด้านความรู้ความสามารถในการบริหาร ด้านคุณธรรม ด้านมนุษยสัมพันธ์ พบว่า คุณลักษณะที่เป็นจริงของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับ มากที่สุด โดยมีการรับรู้ต่อคุณลักษณะที่เป็นจริงของผู้บริหารอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านคุณธรรมเป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าด้านอื่นๆ และมีการรับรู้ต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ของผู้บริหาร ด้านบุคลิกภาพ ด้านความเป็นผู้นำ ด้านคุณธรรม ด้านมนุษยสัมพันธ์ อยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านคุณธรรม

เป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าด้านอื่นๆ และด้านความรู้ความสามารในการบริหาร อยู่ในระดับมาก ดังนั้น คุณลักษณะด้านคุณธรรม เป็นคุณลักษณะที่ จำเป็นและสำคัญอย่างยิ่งที่ ผู้บริหารจะต้องให้ความสำคัญและพัฒนาปรับปรุงตนเองให้ มีคุณธรรม ศีลธรรม จริยธรรม ที่ดี ที่สามารถส่งผลต่อการทำงานและส่งผลดีต่อเพื่อนร่วมงาน ผู้ได้บังคับบัญชา นักเรียน ตลอดจน ผู้ปกครอง และผู้ที่เกี่ยวข้อง และทำให้การบริหารงานมีศักยภาพ และ เกิดประโยชน์ต่อสถานศึกษาต่อไป ซึ่งผลจากการศึกษา สอดคล้องกับผลการศึกษาของ กานต์ชพิชชา ฤทธิพฤกษ์ (2541) ได้ศึกษาวิจัย คุณลักษณะของผู้บริหารที่พึงประสงค์ของข้าราชการ คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ พบว่าระดับคุณลักษณะของผู้บริหารที่พึงประสงค์ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และพบว่าด้านคุณธรรมมีค่าเฉลี่ยสูงสุด และรองลงมาได้แก่ ด้านวิชาการ ด้านการบริหารและความเป็นผู้นำและด้านมนุษยสัมพันธ์ ตามลำดับ ไม่สอดคล้องกับ สายันต์ นันทะเงิน (2541) ได้ทำการศึกษาความคิดเห็นของข้าราชการครู-อาจารย์ต่อพฤติกรรมกรรมการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดสงขลา ใน 7 ด้าน คือ การวางแผน การจัดองค์การ การบริหารงานบุคคล การวินิจฉัยสั่งการ การประสานงาน การรายงานและการ งบประมาณ พบว่า ครู-อาจารย์ มีความคิดเห็นต่อพฤติกรรมกรรมการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดสงขลา ว่า ผู้บริหารมีพฤติกรรมการบริหารโดยรวมและทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับสุมนทนา สุขเอียด (2546) ได้ศึกษา คุณลักษณะที่พึง ประสงค์ของผู้บริหารตามการรับรู้ของครูอาจารย์ในเครือข่ายโรงเรียนสองแคว อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา พบว่าความต้องการของครูอาจารย์ต่อคุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียน ตามการรับรู้ของครูอาจารย์ในเครือข่ายโรงเรียนสองแคว อยู่ในระดับมากทุกด้าน นอกจากนี้ คุณลักษณะที่เป็นจริง และที่พึงประสงค์ดังกล่าว ยังเป็นเครื่องมือชี้วัดการบริหารงานของผู้บริหารว่าจะสามารถนำพาองค์กรไปสู่จุดมุ่งหมายได้หรือไม่ ซึ่งผู้บริหารควรที่จะมีการพัฒนาคุณลักษณะในทุกๆด้าน โดยเฉพาะด้านความรู้ความสามารถในการบริหาร เพราะเป็นคุณลักษณะที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงาน โดยตรง ผู้บริหารสถานศึกษาควรที่มิการพัฒนาศักยภาพของตนเอง เพิ่มพูนความรู้ที่เกี่ยวข้องกับลักษณะงานของตนเอง เพื่อให้สถานศึกษาได้สามารถยกระดับให้เป็นสถานศึกษาที่มีคุณภาพต่อไป

1.2 การวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างคุณลักษณะที่เป็นจริงและที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของเจ้าหน้าที่ธุรการโรงเรียน พบว่า คุณลักษณะที่เป็นจริงและที่พึงประสงค์ของ ผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของ เจ้าหน้าที่ธุรการโรงเรียน ซึ่งมีค่าเฉลี่ยที่แตกต่างกัน โดยค่าเฉลี่ยความแตกต่างด้านบุคลิกภาพเป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยความแตกต่างสูงกว่าด้านอื่นๆ เพราะเป็นด้านที่ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีความพร้อมในเรื่องของบุคลิกภาพอยู่

เสมอที่จะต้องเตรียมพบปะกับเพื่อนร่วมงาน ผู้ปกครองนักเรียน รวมไปถึงบุคคลที่จะต้องไปพบปะ
เกี่ยวข้องต่อไป ซึ่งคุณลักษณะด้านบุคลิกภาพถือว่าเป็นคุณลักษณะ เริ่มต้นที่จะนำไปสู่การมี
คุณลักษณะที่ดีอื่นๆตามมา ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการ พัฒนาปรับปรุงคุณลักษณะด้าน
บุคลิกภาพ นี้ให้มากที่สุด รองลงมา คุณลักษณะด้านความเป็นผู้นำ คุณลักษณะด้านคุณธรรม
คุณลักษณะด้านความรู้ความสามารถในการบริหาร และคุณลักษณะด้านมนุษยสัมพันธ์ ตามลำดับ
ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัย ของ ประกอบ พรหมรักษ์ (2523) ได้ศึกษาลักษณะผู้นำของครูใหญ่ที่
พึงปรารถนาของครูโรงเรียนประถมศึกษาองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ พบว่า ครูโรงเรียน
ประถมศึกษาองค์การบริหารส่วนมิตศนะต่อลักษณะผู้นำของครูใหญ่ด้านบุคลิกภาพ คือ การมี
สุขภาพดี กิริยามารยาท สุภาพเรียบร้อย เปิดเผยและเป็นกันเองกับเพื่อนร่วมงาน แต่งกายเหมาะสม
กาลเทศะ กระตือรือร้น และมีความเชื่อมั่นในตนเอง และสอดคล้องกับ วิจิตร ศรีสะอาด (2523)
ได้กล่าวว่า ผู้บริหารควรมีบุคลิกภาพที่ดี แต่งกายดี สง่างามเผยในการปรากฏตัวในที่ต่างๆ

2. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างคุณลักษณะที่เป็นจริงและที่
พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตาม การรับรู้ ของเจ้าหน้าที่ธุรการโรงเรียน ตามปัจจัยส่วน
บุคคล (เพศ อายุ เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา)

2.1 เจ้าหน้าที่ธุรการโรงเรียน ที่มีเพศต่างกัน โดยภาพรวมไม่แตกต่างกันและ
เจ้าหน้าที่ธุรการโรงเรียนที่มีเพศต่างกัน มีการรับรู้ ต่อคุณลักษณะที่เป็นจริง ด้านความรู้
ความสามารถในการบริหาร แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 และด้านบุคลิกภาพ
ด้านความเป็นผู้นำ ด้านความรู้ความสามารถ และด้านคุณธรรม แตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทาง
สถิติ และ เจ้าหน้าที่ธุรการโรงเรียนที่มีเพศต่างกัน มีการรับรู้ ต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของ
ผู้บริหารสถานศึกษา ทุกด้านมีความแตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสอดคล้องกับผล
การศึกษาของกำจัด ชลสวัสดิ์ (2549) ที่พบว่า ครูเพศชายและครูเพศหญิง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาระยะของ เขต 1 มีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะของผู้บริหารที่เป็นจริงและที่พึงประสงค์
โดยรวมคุณลักษณะด้านสังคมและสังคมด้านการบริหารงานแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทาง
สถิติ และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ประ กอบ พรหมรักษ์ (2523) ได้ทำงานวิจัยเรื่อง ลักษณะ
ผู้นำของครูใหญ่ที่พึง ปรารถนาของ โรงเรียนประถมศึกษาองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ พบว่า
คุณลักษณะผู้นำของครูใหญ่ที่พึงปรารถนาของ ครูเพศชายกับครูเพศหญิงไม่แตกต่างกัน

และ สอดคล้องกับ สายันต์ นันทะเงิน (2541) ได้ทำการศึกษาความคิดเห็นของข้าราชการครู-อาจารย์ต่อ พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดสงขลา ใน 7 ด้าน คือ การวางแผน การจัดองค์การ การบริหารงานบุคคล การวินิจฉัยสั่งการ การประสานงาน การรายงานและการงบประมาณ พบว่า ครู-อาจารย์ ที่มีเพศแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อพฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนโดยรวมไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับ กานต์ชพิชชา ฤทธิพุกษ์ (2541) ได้ศึกษาวิจัย คุณลักษณะของผู้บริหารที่พึงประสงค์ของข้าราชการคณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ พบว่าคุณลักษณะของผู้บริหารที่พึงประสงค์ตามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีเพศต่างกัน โดยรวมไม่แตกต่างกัน ด้านคุณธรรมจริยธรรมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สอดคล้องสมณฑา สุขเอียด (2546) ได้ศึกษา คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารตาม การรับรู้ ของครูอาจารย์ในเครือข่ายโรงเรียนสองแคว อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา พบว่า ครูอาจารย์ที่เพศ ประสบการณ์ในการทำงาน วุฒิการศึกษาต่างกัน มีความต้องการคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนไม่แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

1.2 เจ้าหน้าที่ธุรการโรงเรียน ที่มีอายุต่างกัน มีการรับรู้ต่อคุณลักษณะที่เป็นจริงและที่พึงประสงค์ ด้านบุคลิกภาพ ด้านความเป็นผู้นำ ด้านความรู้ความสามารถในการบริหาร ด้านคุณธรรม ด้านมนุษยสัมพันธ์ แตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ สาคร จันท์ทองอ่อน (2536) พบว่า เพศ วุฒิ อายุ ประสบการณ์ วิทยุติ สังกัดและตำแหน่งของผู้บริหารและครู มิใช่ตัวแปรสำคัญที่จะทำให้ การรับรู้ที่มีต่อคุณลักษณะของครูใหญ่ที่พึงปรารถนาแตกต่างกัน สอดคล้องกับ ประยุทธ์ ประทุมทิพย์ (2544) ได้สรุปลักษณะของผู้บริหารที่จะนำ โรงเรียนสู่ความสำเร็จได้ต้องเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ยอมรับสิ่งใหม่ กระตือรือร้นที่จะเรียนรู้ความคิดใหม่ๆ รวมทั้งกล้าเผชิญหน้าและยอมรับการเปลี่ยนแปลง หลักข้อนี้จะทำให้ ผู้บริหารหรือผู้เป็นคนสำคัญต่อการตัดสินใจของโรงเรียน เพราะผู้นำจะต้องมีความคิดสร้างสรรค์ จะต้องปรับปรุงหลักสูตรการสอนและสภาพแวดล้อมการเรียนใหม่ สอดคล้องกับ สายันต์ นันทะเงิน (2541) ได้ทำการศึกษาความคิดเห็นของข้าราชการครู-อาจารย์ต่อ พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดสงขลา ใน 7 ด้าน คือ การวางแผน การจัด องค์การ การบริหารงานบุคคล การวินิจฉัยสั่งการ การประสานงาน การรายงานและการงบประมาณ พบว่า ครู-อาจารย์ ที่มีอายุแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อพฤติกรรมการบริหารของผู้บริหาร โรงเรียน โดยรวมไม่แตกต่างกัน แต่มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในด้านการจัดองค์การ สอดคล้องสมณฑา สุขเอียด (2546) ได้ศึกษา คุณลักษณะที่พึง

ประสงค์ของผู้บริหารตามการรับรู้ของครูอาจารย์ในเครือโรงเรียนสองแสง อำเภอลำดวน จังหวัด สงขลา พบว่า ครูอาจารย์ที่มีอายุแตกต่างกัน มีความต้องการคุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียน ไม่แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2.3 กลุ่มตัวอย่างที่มีเขตพื้นที่การศึกษาต่างกันมี การรับรู้ต่อคุณลักษณะที่เป็นจริง และที่พึงประสงค์ในด้านบุคลิกภาพ ด้านความเป็นผู้นำ ด้านความรู้ความสามารถในการบริหาร ด้านคุณธรรม ด้านมนุษยสัมพันธ์ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสอดคล้องกับผล การศึกษาของ สมศักดิ์ ตั้งกลชาญ (2543) ที่พบว่า ผู้บริหารที่ปฏิบัติงานในสำนักงานที่ต่างกันมี ความคิดเห็นเกี่ยวกับทักษะที่พึงประสงค์ของวิศวกร ด้านความคิด ทักษะด้านเทคนิค ทักษะด้าน มนุษยสัมพันธ์โดยรวม แตกต่าง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และไม่สอดคล้องกับ งานวิจัยของ สาคร จันทร์ทองอ่อน (2536) พบว่า เพศ วุฒิ อายุ ประสบการณ์ วิทยุ สังกัดและ ตำแหน่งของผู้บริหารและครู มิใช่ตัวแปรสำคัญที่จะทำให้ การรับรู้ที่มีต่อคุณลักษณะของครูใหญ่ที่ พึงปรารถนาแตกต่างกัน สอดคล้องกับ นพนิตย์ ชื่นบุญใส (2541) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษา คุณลักษณะและแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 12 ตามความคิดเห็นของครูอาจารย์ พบว่า คุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนตามความคิดเห็นของครูอาจารย์ที่มีโรงเรียนต่างกัน มีความ คิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะการวิจัย

คุณลักษณะที่เป็นจริงและที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ตาม การรับรู้ของ เจ้าหน้าที่ธุรการ โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึ กษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1,2 และ3 จากการศึกษาพบว่า

1. คุณลักษณะที่เป็นจริงของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก และ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับ มากที่สุด โดยมีการรับรู้ต่อ คุณลักษณะที่เป็นจริงของผู้บริหารอยู่ในระดับมากทุกด้าน และด้านคุณธรรมเป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูง กว่าด้านอื่นๆ และมีการรับรู้ต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ด้านบุคลิกภาพ ด้านความเป็นผู้นำ ด้านคุณธรรม ด้านมนุษยสัมพันธ์อยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านคุณธรรมเป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงกว่า

ด้านอื่นๆ และด้านความรู้ความสามารถในการบริหาร อยู่ในระดับมาก และมีความแตกต่างระหว่างคุณลักษณะที่เป็นจริงและที่พึงประสงค์ที่ .69 ซึ่งมีการรับรู้ระหว่างคุณลักษณะที่เป็นจริงและที่พึงประสงค์ของผู้บริหารด้านบุคลิกภาพมีความแตกต่างสูงสุด รองลงมา ด้านความเป็นผู้นำ ด้านคุณธรรม ด้านความรู้ความสามารถในการบริหาร และด้านมนุษยสัมพันธ์ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะแนวทางเพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษาได้พัฒนาปรับปรุงคุณลักษณะของตนเองให้ดียิ่งขึ้น ดังนี้

จัดให้มีโครงการ โครงการเสริมความรู้สู่การบริหาร โครงการให้ความรู้เกี่ยวกับการนิเทศ โครงการเสริมความรู้ด้านกฎหมายสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา โครงการเสริมความรู้ด้านความฉลาดทางอารมณ์ และบุคลิกภาพ โครงการอบรมความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยี นวัตกรรม และสื่อทางการศึกษากับผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อเพิ่มพูนความรู้ความสามารถให้ดียิ่งขึ้น

2. เจ้าหน้าที่ธุรการ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาต่างกัน มีการรับรู้ต่อคุณลักษณะที่เป็นจริงและที่พึงประสงค์แตกต่างกันทุกด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังนั้น ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะแนวทางเพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษาได้พัฒนาปรับปรุงคุณลักษณะของตนเองให้ดียิ่งขึ้น ดังนี้

ผู้บริหารสถานศึกษาโดยเฉพาะสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 3 ควรมีการพัฒนาปรับปรุงคุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ ด้านความเป็นผู้นำ ด้านความรู้ความสามารถในการบริหาร ด้านคุณธรรม ด้านมนุษยสัมพันธ์ เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษามีความรู้ความเข้าใจมีความสามารถได้อย่างถูกต้องเหมาะสม มีวิสัยทัศน์ในการปฏิบัติงานได้ทันสมัยในยุคโลกาภิวัตน์ และเกิดผลดีต่อสถานศึกษาต่อไป

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยในครั้งต่อไปดังนี้

1. ควรให้มีการศึกษาคุณลักษณะที่เป็นจริงและที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาหรือผู้บริหารองค์กรอื่นๆ ตาม การรับรู้ ของบุคคลอื่นๆ เช่น ผู้ปกครองนักเรียน ผู้นำชุมชนในท้องถิ่นหรือคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นต้น
2. ศึกษาคุณลักษณะที่เป็นจริงและที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในด้านความรู้เกี่ยวกับกฎหมายการศึกษาและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานต่างๆ ไป ตาม การรับรู้ ของเจ้าหน้าที่ธุรการ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1,2 และ 3

บรรณานุกรม

กมล เต๋นยุกต์ .2544. คุณลักษณะของผู้นำท้องถิ่นที่ประชาชนผ่นเขตเทศบาลนครตรี ังต้องการ .
สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

กานต์พิชชา ฤทธิพิฤกษ์ .2541.การศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารที่พึงประสงค์ตามความคิดเห็น
ของข้าราชการคณะวิศวกรรมศาสตร์ .สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตร ัฒนศึกษาการ
จัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

กิตติมา ปริดีคิดก .2532.การบริหารและการนิเทศการศึกษาเบื้องต้น.กรุงเทพฯ:สำนักอักษรพิมพ์.

ก้ำจัด ชลสวัสดิ์ .2549. คุณลักษณะของผู้บริหารที่เป็นจริงและที่พึงประสงค์ตามความคิดเห็นของ
ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ะนอง เขต 1 .งานนิพนธ์การศึกษา
มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา.

จักรพรรดิ ะทา .2539.คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา”วารสารข้าราชการครู .
น(5).

จรัส โพธิศิริ.2523.บริหารการศึกษา (ศึกษา 472) .กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์.

ชาญชัย อาจินสมาจาร.2540.การบริหารการศึกษา.กรุงเทพฯ:สำนักศูนย์สื่อเสริม.

ณัฐพงศ์ ศรีสง .2551.คุณลักษณะที่เป็นจริงและที่พึงประสงค์ของผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคนิค
ภาคใต้. วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สถาบันเทคโนโลยีพระ
จอมเกล้าลาดกระบัง.

คนัย สนต์ยากร .2548.คุณลักษณะที่เป็นจริงและที่พึงประสงค์ของผู้อำนวยการ วิทยาลัย สังกัด
สถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียง 3. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยบูรพา.

ธงชัย สันติวงษ์ .2535.องค์การและการบริหารการศึกษาจัดการแผนใหม่ .กรุงเทพฯ :
ไทยวัฒนาพานิช.

ธงชัย ทองวัฒนพร.2523 .คุณลักษณะที่เป็นจริงและที่คาดหวังของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา
ตามการรับรู้ของครู ผู้บริหารการศึกษา และนักเรียน,วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษา
มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา.

ธรร สุนทรายุทธ .2536.การบริหารจัดการความเสี่ยงทางการศึกษา . กรุงเทพมหานคร :
เนติกุลการพิมพ์.

ธีรวุฒิ ประทุมนพรัตน์.2537.การบริหารกิจการนักเรียน .กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์.

ธีระ รุณเจริญ .2550. ความเป็นมืออาชีพในการจัดและบริหารการศึกษา ยุคปฏิรูปการศึกษา .
พิมพ์ครั้งที่ 4.กรุงเทพฯ:บริษัท แอล.ที.เพรส.จำกัด

ธีระพล บุญสุข.2538.พฤติกรรมที่เป็นแบบอย่างทางจริยธรรมของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา
ตามการรับรู้ของครูและกรรมการศึกษาของโรงเรียนในจังหวัดกระบี่ .ปัตตานี :
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

นพนิตย์ ชันบุญใส .2544.การศึกษาคุณลักษณะและแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหาร
โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การประถมศึกษาแห่งชาติ
เขตการศึกษา 12. วิทยานิพนธ์ ปริญญาศึกษามหาบัณฑิต ,สาขาวิชาการบริหาร
การศึกษา,บัณฑิตวิทยาลัย,มหาวิทยาลัยบูรพา

นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์.2542.หลักการบริหารการศึกษา .กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

นิพนธ์ กินาวงศ์.2526.หลักเบื้องต้นเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนและการนิเทศการศึกษา . พิมพ์ครั้งที่
ที่ 3.พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ประกอบ พรหมรักษ์ . 2523. ลักษณะผู้ของครูใหญ่ที่พึงปรารถนาของครูโรงเรียนประถมศึกษา
องค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ.ปริญญาโทศึกษามหาบัณฑิต ,สาขาการ
บริหารการศึกษา,บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
ประชุม โปธิกุล .25--.การพัฒนาทีมงาน : แบบฝึกปฏิบัติเพื่อให้เกิดภาวะผู้นำ . กรุงเทพมหานคร :
สายใจ.

ประอม แสงสว่าง .2523.การบริหารการศึกษาเบื้องต้น .พิมพ์ครั้งที่ 2.กรุงเทพมหานคร :
ประยูรวงศ์จำกัด.
พรรณราย ทรัพย์ ประภา. 2534.จิตวิทยาสำหรับ ...นักบริหาร . กรุงเทพมหานคร : วิชั่นอาร์ตคอร์ด
ปอเรชั่น.

พนัส หันนาคินทร์.2430.หลักการบริหารโรงเรียน.พิมพ์ครั้งที่ 1 .กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.

.....พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.
2545 .กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภา.

ภิญโญ สาธร.2526.หลักการบริหารการศึกษา.กรุงเทพมหานคร : คุรุสภา.

เมธี ปิณฑนานนท์.2535.การบริหารงานบุคคลในวงการศึกษ. นครปฐม : มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ยึดฟอง อินทโกษี .2537.คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในพื้นที่
เสี่ยงภัยจังหวัดยะลา . วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย สาขาวิชาการบริหาร
การศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

โรงเรียนบ้านเบรจ.2552.แผนปฏิบัติราชการประจำปีการศึกษา 2552 .ปัตตานี : ปัตตานีการพิมพ์.

วิจิตร ศรีสะอาด .2523.เอกสารการสัมมนาผู้บริหารเรื่องการเป็นผู้นำทางการศึกษา .กรุงเทพฯ :
สมาคมการศึกษา

วิชัย ตันศิริ .2549.อุดมการณ์ทางการศึกษาทฤษฎีและภาคปฏิบัติ .พิมพ์ครั้งที่ 1.กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์.

วิรุพห์ แสงทอง .2544 .คุณลักษณะที่เป็นจริงและที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนวัดตะพงนอก ตาม การรับรู้ ของครูโรงเรียนวัดตะพงนอก . งานนิพนธ์ครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยบูรพา.

สาโรช บัวศรี.2526.ลักษณะผู้นำที่จะนำครู.กรุงเทพฯ : สมาคมการศึกษา.

สงวน สุทธิเลิศอรุณ.2529.การบริหารการศึกษา .กรุงเทพมหานคร : ชัยศิริการพิมพ์.

สมบูรณ์ พรรณาภพ.2521.หลักเบื้องต้นของการบริหารโรงเรียน .กรุงเทพมหานคร : บรรณกิจ.

สมพงษ์ เกษมสิน.2521.การบริหาร.พิมพ์ครั้งที่ 6.กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิชย์.

สมศักดิ์ ตังก ลชาญ.2543. ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะผู้นำด้านวิชาชีพของหัวหน้าฝ่ายการ เจ้าหน้าที่กับผลการปฏิบัติงานของฝ่ายการเจ้าหน้าที่สำนักงานการประถมศึกษา จังหวัด.วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา.

สาคร ศรีทองอ่อน .2536. คุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนที่เป็น นจริงและที่พึงประสงค์ตามทัศนะ ของครูอาจารย์ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช . ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต,สาขาวิชาการบริหารการศึกษา,บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทร์วิโรฒ ภาคใต้.

สายัน นันทะเงิน .2541.ความคิดเห็นของข้าราชการครู- อาจารย์ต่อพฤติกรรมการบริหารของ ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา .สารนิพนธ์ ศึกษาศาสตร์ มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

สาวิมล อภัยรัตน์ .2544.ลักษณะผู้นำที่พึงปรารถนาของผู้บริหารสถานศึกษาตาม การรับรู้ของ
ข้าราชการครู กรณีศึกษา : โรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเสนา จังหวัดศรีสะเกษ .
สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิตมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

สุภรณ์ ประดับแก้ว. 2521 .คู่มือการบริหารโรงเรียน.กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ศึกษาสัมพันธ์

สุมณฑา สุขเอียด .2546.คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารตาม การรับรู้ของครูอาจารย์ในเครือข่าย
โรงเรียน ส่องแสง อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา . สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตร
มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

สุนทร โคตรบรรเทา.2551.หลักการและทฤษฎีการบริหารการศึกษา.กรุงเทพฯ:สำนักพิมพ์
ปัญญาชน.

สุนทร โคตรบรรเทา.2551.ภาวะผู้นำในองค์การการศึกษา.กรุงเทพฯ:สำนักพิมพ์ปัญญาชน.

สุเมธ เดียวอิสเรศ.2527.พฤติกรรมผู้นำทางการศึกษา.กรุงเทพฯ: รุ่งวัฒนาการพิมพ์.

เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์.2522.พฤติกรรมผู้นำทางการศึกษา.กรุงเทพฯ: มหานคร : ไทยวัฒนาพานิช.

อรุณ รักธรรม .2527.หลักมนุษยสัมพันธ์กับการบริหาร . พิมพ์ครั้งที่ 3.กรุงเทพฯ: มหานคร :
ไทยวัฒนาพานิช.

อุทัย หิรัญ โท.2532.การบริหารประยุกต์ .กรุงเทพฯ: มหานคร : โอเดียนสโตร์.

Yamane Taro.1976.**Elementary Sampling Theory**.Englewood: Cliffs Trentince-Hall.

Stogdill,R.M .1974.**Handbook of Leadership**. New York : The free Press.

ภาคผนวก

แบบสอบถาม

เรื่อง คุณลักษณะที่เป็นจริงและที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของเจ้าหน้าที่
ธุรการโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1, 2 และ 3

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาคุณลักษณะที่เป็นจริงและที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ตาม การรับรู้ ของเจ้าหน้าที่ธุรการโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1, 2 และ 3
2. ผู้ตอบแบบสอบถามคือ เจ้าหน้าที่ธุรการโรงเรียน
3. แบบสอบถามนี้มีทั้งหมด 3 ตอน
ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 4 ข้อ
ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะที่เป็นจริงและที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตาม การรับรู้ ของเจ้าหน้าที่ธุรการโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1, 2 และ 3 จำนวน 50 ข้อ
ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่นๆเพิ่มเติมเกี่ยวกับคุณลักษณะที่เป็นจริงและที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 5 ข้อ
4. กรุณาตอบแบบสอบถามให้ครบทุกข้อ
5. ข้อมูลที่ได้จากท่าน ผู้วิจัยจะรักษาไว้เป็นความลับ ข้อมูลที่ได้วิเคราะห์โดยภาพรวมไม่กระทบต่อท่านหรือหน่วยงานของท่านแต่ประการใด จึงขอความอนุเคราะห์ให้ท่านตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริง

ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงที่ท่านให้ความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถามมา ณ โอกาสนี้

นางสาวฮานันห์ นาวันพัฒนรัตน์

นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต คณะวิทยาการจัดการ

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ตอนที่ 1
แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ที่ตรงกับสถานภาพของท่าน

1. เพศ

- 1) ชาย
- 2) หญิง

2. อายุ

- 1) 19-23 ปี
- 2) 24-28 ปี
- 3) 29-33 ปี
- 4) 34-38 ปี
- 5) 39-43 ปี
- 6) อื่นๆ ระบุ..... ปี

3. วุฒิการศึกษา

- 1) ปริญญาตรี
- 2) สูงกว่าปริญญาตรี

4. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี

- 1) เขต 1
- 2) เขต 2
- 3) เขต 3

ตอนที่ 3

ข้อเสนอแนะอื่นๆเพิ่มเติมเกี่ยวกับคุณลักษณะที่เป็นจริงและที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา

1. ด้านบุคลิกภาพ

.....
.....
.....
.....

ด้านความเป็นผู้นำ

.....
.....
.....
.....

ด้านความรู้ความสามารถในการบริหาร

.....
.....
.....
.....

ด้านคุณธรรม

.....
.....
.....
.....

ด้านมนุษยสัมพันธ์

.....
.....
.....
.....

.

ขอขอบคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ – สกุล	นางสาวฮานันย์ นาวิณพัฒนรัตน์	
รหัสนักศึกษา	5210521638	
วุฒิการศึกษา	ชื่อสถาบัน	ปีที่สำเร็จการศึกษา
ศิลปศาสตรบัณฑิต	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์	2549
ตำแหน่งปัจจุบัน	เจ้าหน้าที่ธุรการ โรงเรียน	
สถานที่ทำงาน	โรงเรียนบ้านแบร่อ (สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานีเขต 1) อำเภอยะหริ่ง จังหวัดปัตตานี	